

CHEMISCH WEEKBLAD

ORGAAN VAN DE NEDERLANDSCHE CHEMISCHE VEREENIGING EN VAN DE VEREENIGING VAN DE NEDERLANDSCHE CHEMISCHE INDUSTRIE

Hoofredacteur: Dr. W. P. JORISSEN, Leiden, Zoeterwoudsche Singel 18
(part. adres: Hooge Rijndijk 15, telefoon 1449, postrekening 3569).*Redactie-Commissie:* Dr. A. Bloemen, Dr. C. A. Lobry de Bruyn, Dr. G. C. A. van Dorp
Dr. Ir. J. A. M. van Liempt en Dr. J. W. Terwen (secretaris).N.V. D. B. CENTEN's Uitgevers-Maatschappij, Amsterdam C., O.Z. Voorburgwal 115, telefoon 48695,
postrekening 39514.

INHOUD: Mededeelingen van het Secretariaat der Nederlandsche Chemische Vereeniging. — 80ste Algemeene Vergadering in Twente op 21, 22 en 23 Juli 1937. — Programma. — Toelichting. — Agenda van de Huishoudelijke Vergadering. — Sectie voor fysieke chemie en sectie voor kolloïdchemie. — Ledenlijst. — Bond voor materialenkennis. — Aangeboden betrekkingen, werk, subsidies, enz. — Gevraagde betrekkingen. — Plaatsing in werkverschaffing. — Volontairsplaatsen. — Verslagen. — Rekening en verantwoording over 1936. — Prof. Dr. A. F. Hölleman, Amé Pictet. † — Dr. F. Mendlik, Eenige ervaringen met den Beha-vochtmeter. — Personalialia, enz. — Ter bespreking ontvangen boeken. — Vraag en aanbod. — Economische berichten.

MEDEDEELINGEN VAN HET ALGEMEEN BESTUUR
DER NEDERLANDSCHE CHEMISCHE VEREENIGING**80ste ALGEMEENE VERGADERING**

VAN DE

NEDERLANDSCHE CHEMISCHE VEREENIGING
in Twente op Woensdag, Donderdag en Vrijdag
21, 22 en 23 Juli 1937.*Regelingscommissie:*

Eere-Voorzitter: J. J. G. E. Rückert, Burgemeester van Enschede.
Eere-lid : Dr. H. B. Holsboer, Dir. der Hoogere Textielschool.
Leden : Ir. W. A. Ochtman, Voorzitter.
Ir. J. G. Hoogland, Secretaris-Penningmeester.
M. D. Rozenbroek.
Dr. L. C. E. Kniphorst.
Dr. Ir. J. J. de Haas.

Programma:**Woensdag 21 Juli:**

20 u. 30 Ontvangstavond in Bad Boekelo, aangeboden door de N.V. Kon. Ned. Zoutindustrie te Boekelo.
Speciale attracties. Muziek van de „Jumping Jacks”.
Speciale autobussen zullen de deelnemers van en naar Enschede en Hengelo brengen.

Donderdag 22 Juli:

9 u. v.m. **Huishoudelijke Vergadering** in de „Grootte Societeit”, Langestraat 45, Enschede. (Voor Agenda zie blz. 454).
ca. 10 u. „ Afrit voor een tocht met autobussen door mooi Twente, aangeboden door den Twentschen Chemischen Kring met steun van de N.V. Servo te Delden. De tocht gaat over Oldenzaal, de Lutte en Denekamp naar Ootmarsum.
ca. 12 u. 30 Lunch te Ootmarsum in tuin „Engels” van het Hotel „Tubantia”, aangeboden door de N.V. Ramie Union te Enschede. Na afloop van de lunch bij goed weer een korte wandeling, waarna voortzetting van den tocht over Rossum en het vliegveld terug naar Enschede.

14 u. 30 Ontvangst door het Gemeentebestuur van Enschede ten stadhuisse.

15 u. **Lezing van Prof. Dr. Ir. H. GELISSEN, Oud-Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, over de beteekenis van de chemische industrie voor het economisch leven van Nederland.**

Na deze lezing zal er gelegenheid zijn het Stadhuis van Enschede, het vermaarde bouwwerk van Ir. Friedhoff, te bezichtigen.

19 u. Officieel diner in Bad Boekelo (avondtoilet niet verplicht). Kosten f 2.75 per couvert, incl. fooi, excl. dranken). Na afloop van het diner gezellig samenzijn, gelegenheid tot dansen.

Speciale autobussen zullen de deelnemers van en naar Enschede en Hengelo brengen.

Vrijdag 23 Juli:

9 u. Gecombineerde vergadering der Secties voor Fysieke Chemie en Kolloïdchemie in de Grootte Societeit te Enschede.

12 u. 30 Warme lunch in de Grootte Societeit te Enschede. Kosten f 1.25 per persoon, incl. fooi, excl. dranken.

14 u. *Excursies.*

De deelnemers zullen naar keuze een der volgende bedrijven kunnen bezoeken.

1. Textielfabriek van de Fa. N. J. Menko N.V. te Enschede;
2. Hoogspanningslaboratorium van de N.V. Hazemeijer te Hengelo;
3. Het kort geleden geopende Zout- en Electrochemisch bedrijf der N.V. Kon. Ned. Zoutindustrie te Hengelo.

Toelichting tot het Programma.

Reis. Voor het verkrijgen van goedkope spoorbiljetten is, zooals op blz. 438 van het Chemisch Weekblad van 26 Juni j.l. is vermeld, het vormen van reisgezelschappen gewenscht, waarom de Regelingscommissie aan Secretarissen van plaatselijke Kringen verzocht zich zoo mogelijk hiermede te belasten. Dengenen, die aldus de reis wenschen te maken, wordt verzocht zich aan den Secretaris van hun Kring op te geven.

De Stertocht per K. L. M. komt van wege gebrek aan adhaesie voor dit plan te vervallen.

Logies. De Regelingscommissie zal zich gaarne belasten met het onderbrengen der deelnemers in Hengelo en Enschede, een ieder voor den prijs, dien men zich gedacht heeft. De hotels zijn alle prima; voor f 2.— tot f 4.— heeft men behoorlijk logies en ontbijt (excl. fooi). In verband met de beschikbare hotelkamers zal het noodig zijn de deelnemers over Hengelo en Enschede te verdeelen. In verband hiermede zal de Regelingscommissie het op prijs stellen, indien men niet teveel bezwaar zou willen maken tegen het deelen van een kamer met een der andere deelnemers. De afstand per trein van Hengelo tot Enschede bedraagt slechts 8 tot 10 minuten; tusschen beide plaatsen loopen bovendien veelvuldig autobussen (ledere 20 minuten. Retour f 0.35).

Met de exploitanten dezer bussen zijn nog besprekingen gaande om de deelnemers in staat te stellen hiervan gebruik te maken tegen gereduceerd tarief. Dengenen, die elders in Twente wenschen te logeeren, wordt verwezen naar het hierover in het voorloopig programma op blz. 361 van het Chem. Weekblad van 22 Mei j.l. medegedeelde.

De hotelkosten worden ter plaatse voldaan.

In de te verstrekken bonboekjes zal men aangegeven vinden, in welke plaats en in welk hotel logies gereserveerd is. Aan speciale wenschen zal zooveel mogelijk worden voldaan.

Transport. De tijden, waarop de in het programma vermelde speciale bussen rijden, zullen nog nader worden vermeld. De regelingscommissie verzoekt op te geven, of men van deze speciale bussen gebruik zal maken.

Indien men met zijn eigen auto naar Twente komt, zal het op prijs worden gesteld, indien men niet van deze bussen gebruik zou willen maken, dit ter vermindering van een te groote stijging der kosten.

De Kring biedt deze bussen aan.

Excursies. Het ligt in de bedoeling, dat de excursies elk ongeveer twee uur zullen duren. Belanghebbenden bij concurreerende bedrijven kunnen niet worden toegelaten. Autobussen zullen beschikbaar zijn om de deelnemers na de excursies van de fabrieken te brengen naar de centra van Hengelo en Enschede.

Sport. Sommigen der deelnemers zullen vóór, tijdens of na de verschillende programmapunten wellicht tijd vinden te Bad Boekelo te zwemmen, te zonnebaden of te tennissen. Dezen wordt aangeraden badpak en racket mede te brengen.

Dames der leden. De regelingscommissie zal het op hoogen prijs stellen, indien de deelnemers zooveel mogelijk hunne dames mede brengen. Voor deze dames wordt op Vrijdag 23 Juli een speciaal programma samengesteld. Onder leiding van Mevrouw Ochtman zullen verkenningstochten worden gehouden, waartoe op Donderdag in gemeenschappelijk overleg nader plannen kunnen worden gemaakt. Ook wat hierboven onder Sport is gezegd, kan voor de dames van belang zijn.

Aanmelding. Den deelnemers wordt verzocht de in deze aflevering liggende kaart zoo spoedig mogelijk — in ieder geval vóór of op 11 Juli a.s., ingevuld te verzenden onder gelijktijdige storting van het verschuldigde bedrag op postrekening 45507 van Ir. J. G. Hoogland te Boekelo (O.). Men ontvangt daarna tijdig het bonboekje voor de gewenschte deelneming.

Op de adreszijde van de briefkaart is gelegenheid bijzondere wenschen wat betreft logies, vorming van groepjes aan het diner, enz. kenbaar te maken. Met deze wenschen zal zooveel mogelijk rekening worden gehouden.

Ten slotte deelt de regelingscommissie mede, dat degenen, die op 21 Juli reeds tijdig ter plaatse zijn en den maaltijd met andere deelnemers in Bad Boekelo zouden willen gebruiken, aldaar een tafel gereserveerd zullen vinden. (Kosten ter plaatse te voldoen).

De Regelingscommissie hoopt velen op 21 Juli te kunnen begroeten.

„Op naar Twente!“

* * *

Agenda van de Huishoudelijke Vergadering op Donderdag 22 Juli 1937, om 9 uur, in de Grootte Societeit, Langestraat 45, Enschede.

1. Opening.
2. Verslag, tevens Notulen van de 79ste Algemeene Vergadering op 29 Dec. 1936, te Amsterdam gehouden (Vide Chemisch Weekblad 16 Januari '37, blz. 44).
3. Mededeelingen.
4. Verslag van het Algemeen Bestuur over 1936 (zie blz. 456).
5. Rekening en verantwoording van den Penningmeester over 1936 (zie blz. 457).
6. Verslagen der Commissies over 1936 (zie blz. 460 e.v.).
7. Voorstel tot wijziging van art. 37 van het Huishoudelijk Reglement (Zie Toelichting).
8. Rondvraag.
9. Sluiting.

Toelichting bij punt 7 van de agenda.

Volgens art. 37 van het Huishoudelijk Reglement staat het den Afdelingen der Ned. Chem. Ver. vrij als buitengewone leden ook niet-leden van de Vereeniging toe te laten. Hierdoor is het mogelijk, dat Chemische Kringen als buitengewoon lid personen toelaten, die ofschoon zij aan de eischen voor het lidmaatschap der Ned. Chem. Ver., wat opleiding of positie betreft, voldoen, bij de ballotage zijn afgewezen, of die, lid zijnde, hetzij wegens wanbetaling of om andere redenen, zijn geroyeerd.

Het behoeft geen betoog, dat een dergelijke mogelijkheid, waarop door den Groningschen Chemischen Kring de aandacht van het Algemeen Bestuur werd gevestigd, ongewenscht is.

Hierom wordt voorgesteld:

in art. 37 Huishoudelijk Reglement in te lasschen vóór den laatsten zin:

„Hiervan zijn uitgesloten diegenen, die, ofschoon zij voldoen aan de in art. 6 der Statuten en in art. 1 van het Huishoudelijk Reglement voor het lidmaatschap der Vereeniging gestelde eischen, niet tot het lidmaatschap zijn toegelaten, of daarvan vervallen zijn verklaard.“

Sectie voor Physische Chemie.

Sectie voor Kolloidchemie.

Gecombineerde Vergadering op Vrijdag 23 Juli, des morgens ten 9 ure, in de Grootte Societeit, Langestraat 45, Enschede.

1. Drs. G. Bosschiet (Brussel), „Onderzoek naar de inter-moleculaire krachten van water met behulp van het infra-rood spectrum“.
2. Dr. C. J. Dippel (Eindhoven), „Reversibele en irreversibele verschijnselen bij adsorptie van dampen aan overgedampte zoutoppervlakken“.
3. Drs. J. M. Stevels (Leiden), „Het verband tusschen de afwijkingen in de additiviteit van de refractie bij methaan-derivaten en eenige physische en chemische eigenschappen dezer verbindingen“.

J. P. WERRE,

secretaris der Sectie voor physische chemie.

R. HOUWINK,

secretaris der Sectie voor kolloidchemie.

MEDEDEELINGEN VAN HET SECRETARIAAT.

(Willem Witsenplein 6, 's-Gravenhage, telefoon 774520, postrekening 7680).

Veranderingen aan te brengen in de ledenlijst 1936.

- Blz. 27 : Blaauw (Ir. A. F. H.), Nijmegen, Groenewoudscheweg 117.
 „ 36 : Deinum (drs. H. W.), Amsterdam-Z., Banstraat 18huis, scheik. b. h. Gem. Electriciteitsbedrijf.
 „ 39 : Evenhuis (Dr. N.), Leeuwarden, J. W. Frisostraat 2boven, scheik. Coöp. Condensfabriek „Friesland“.
 „ 44 : Haan (drs. J. de), Rotterdam-C., Leuvehaven 14, leeraar M. T. S.
 „ 56 : Koorneef (Ir. H.), Velp (Gld.), Hoogeweg 18.
 „ 69 : Pfeiffer (Ir. J. C.), Delft, Oosteinde 137.
 „ 70 : Prins (Mej. C.), chem. cand., Arnhem, van Heemstralaan 67.
 „ 81 : Takes (Ir. H. V.), Amsterdam-C., Vijzelstraat 38 I.
 „ : Talen (Dr. H. W.), Breda, Rustlandstraat 17, chef. lab. N.V. Vernis- en Verfwarenfabriek v. h. J. Wagemakers & Zn.
 „ 89 : Weijers (drs. M.), Roosendaal, Parklaan 3, leeraar St. Ignatius College, Amsterdam.

* * *

Ledenlijst.

Adresveranderingen enz., die tot en met 31 Juli a.s. binnenkomen, kunnen nog in de nieuwe ledenlijst worden vermeld. Na dien datum inkomende opgaven zullen worden verzameld en eerst begin September worden gepubliceerd.

Leden, wier titel, adres en/of beroep niet of niet volledig op het secretariaat bekend zijn, worden dringend verzocht, de gewenschte veranderingen of aanvullingen vóór 1 Augustus a.s. aan onderstaand adres op te geven, opdat de nieuwe lijst zoo nauwkeurig mogelijk zal zijn.

* * *

De Secretaris is iederen Maandagmiddag van 1.30 tot 3 uur aan bovenstaand adres te spreken. Het Bureau is in den regel geopend iederen werkdag van 9—12 en van 1.30 tot 4.30 uur, des Woensdags en des Zaterdags van 9—12 uur.

Dr. T. VAN DER LINDEN,
den Haag, telefoon 721636 (na 6 u. n.m.)

Bond voor Materialenkennis.

(Kring voor verf, rubber, asphalt en andere „plastische“ materialen).

Op Dinsdag 13 Juli a.s. te 20 uur zal de heer W. B. Wiegand, Director of Research of the Columbian Carbon Co., te New York, een lezing houden over

“Recent developments in the testing of carbon black”.

Deze lezing zal gehouden worden in het gebouw voor Technische Botanie der T.H., Poortlandlaan 67, Delft. Niet-leden van den bond kunnen bij aanmelding ter vergadering, geïntroduceerd worden.

R. HOUWINK, Voorzitter.

J. RINSE, Secretaris.

Waldeck Pyramontlaan 15, Overveen.

Aangeboden betrekkingen, werk, subsidies, enz. **)

Bij den Octrooiraad kan geplaatst worden als scheik. ing. een chemicus met Universiteits- of Hoogeschoolopleiding. Zie verder de adv. in No. 25.

* * *

Chemische fabriek vraagt scheik. ingenieur. Zie verder de adv. in No. 26.

* * *

De N.V. Van Son's Inkt- en Verfabrieken te Hilversum vraagt voor spoedige indiensttreding een 1sten scheikundige voor laboratorium en bedrijf. Zie verder de adv. in No. 26.

Gevraagde betrekkingen *) (plaatsing gratis voor leden).

No. 168. Dr. in de scheikunde, organochemicus, bacterioloog, practijk laboratorium Keuringsdienst van waren, ervaring explosieve gasreacties, bekend met buitenlandse correspondentie en literatuur-classificatie (samenstelling karthotheek verftechnisch gebied), zoekt werkkring, ook eventueel administratief.

No. 390. Jonge scheikundig ingenieur (Delft) zoekt een betrekking, eventueel voor enkele dagen per week.

No. 411. Scheik. ing., diploma Delft 1936, 1 jaar praktijk, zoekt verandering van betrekking.

No. 475. Scheik. ing., diploma Delft 1934 met ervaring op het gebied van zeepfabricage en wasscherijen, zoekt werkkring

No. 477. Dr. in de scheik., anorg. en electro-chemicus, 35 jaar, ook mathem. en phys. goed onderlegd, 2½ jaar practijk Ver. St. (petroleum), research-werker (kunstzijde, gloeilampen, fotografie), alg. bedrijfserv., op de hoogte van octrooizaken, vlot correspondent moderne talen, zoekt verandering van betrekking (binnen- of buitenland).

No. 491. Apotheker-scheikundige, 30 jaar, met ervaring van een veelzijdig handelslaboratorium, goed bekend met de voedingsmiddelenchemie en practijk in het onderzoek van giftige gassen, zoekt betrekking.

Plaatsing in werkverschaffing door bemiddeling der Commissie voor tewerkstelling en crisisfonds.

Voor werkloze chemici, die over eenige jaren ervaring na hun laatste examen beschikken en die in moeilijke financiële omstandigheden verkeerden, worden werkobjecten van technische strekking gezocht. Over organisatie en voorwaarden zie men de Chem. Weekbladen van 21 Maart en 24 October 1936, blz. 179 en 631.

De toelagen, aan dergelijk werk verbonden, afhankelijk ook van de plaats der tewerkstelling, bedragen maximaal f 1700 voor gehuwden en maximaal f 1300 voor ongehuwden.

Aan Vereenigingen en industrieën die in het algemeen bereid zouden zijn een chemicus onder nader te omschrijven voorwaarden te laten werken, wordt verzocht zich aan de Commissie T. en C. bekend te maken, terwijl ook werkloze chemici, afgestudeerd aan Universiteit of Hoogeschool, die meenen voor deze

***) Men raadplege ook steeds de advertenties.

*) Brieven te richten tot de Chem. Arbeidsbeurs, 's-Gravenhage, Willem Witsenplein 6 (met ingesloten porto voor doorzending).

Men wordt verzocht dadelijk bericht te zenden, indien de plaatsing niet meer noodig is.

plaatsingen in aanmerking te komen, zich persoonlijk of schriftelijk kunnen aanmelden bij het Bureau van genoemde Commissie, gevestigd Willem Witsenplein 6, Den Haag. Spreekuur der Commissie: iederen Donderdag van 1.30 tot 3 uur n.m.

VOLONTAIRSPLAATSEN DOOR BEMIDDELING DER COMMISSIE VOOR TEWERKSTELLING EN CRISISFONDS.

De Commissie voor Tewerkstelling en Crisisfonds, Willem Witsenplein 6, den Haag (spreekuur: iederen Donderdag van 1.30 tot 3 uur) maakt afstudeerende chemici opmerkzaam op de gelegenheid tot overleg met haar voor het vinden van een volontairsplaats in werk op door hen gewenscht gebied.

Verscheidene laboratoria hebben zich reeds bereid verklaard een of meer volontairsplaatsen beschikbaar te stellen, vele anderen zullen dit vermoedelijk doen, wanneer de Commissie daarom ten behoeve van een werklozen chemicus zou verzoeken. Zoo noodig kan de Commissie in de door volontairs gemaakte onkosten bijdragen of zelfs een bescheiden tegemoetkoming in levensonderhoud geven.

In totaal waren in Mei onder de auspiciën der Commissie werkzaam 27 personen, waarvan 17 in universiteits- of hoogeschoollaboratoria en 10 in praktijk- of fabriekslaboratoria.

A. Microbiologisch Laboratorium der Landbouwhoogeschool te Wageningen; directeur Prof. Dr. Jan Smit; Onderwerp: in overleg te kiezen. Aanmelding bij Prof. Dr. Jan Smit en bij de Commissie T. en C.

B. Anorg.-chem. lab der Universiteit, Hugo de Grootstraat 27, Leiden. Directeur: Prof. Dr. A. E. van Arkel. Onderwerp: algemeene problemen der ionentheorie, speciaal niet-waterige oplossingen. Afdeling Dr. W. P. Jorissen; onderwerpen: explosieve reacties, autoxydatie, geïnduceerde oxydatie, uitdoovende atmosferen voor vlammen. Schriftelijke aanmelding bij Prof. van Arkel, resp. Dr. Jorissen en bij de Commissie T. & C.

C. Bureau van de Vereeniging voor de Nederlandsche Chemische Industrie. Onderwerp: Economische studiën. Aanmelding bij Ir. D. J. Akkerman, Secretaris van het Bureau en bij de Commissie T. en C.

D. Afdeling Handelsmuseum v. h. Koloniaal Instituut, Amsterdam-O., Mauritskade 64, Directeur: Professor Dr. L. P. de Bussy. Onderwerp: Scheikundig onderzoek van tropische grondstoffen, voortbrengselen, enz. Schriftelijke aanmelding bij den Directeur en bij de Commissie T. & C.

E. Histologisch lab. der Gemeentelijke Universiteit van Amsterdam, Sarphatistraat 108, Directeur: Prof. Dr. G. C. Heringa. Onderwerp: gedrag van kleurstoffen aan weefseloppervlakken en grensvlakken. Schriftelijke aanmelding bij Prof. Heringa en bij de Commissie T. & C.

F. Rijks Kleiproefstation te Gouda. Directeur Dr. K. Zimmermann. Onderwerpen: a. Vervolg van een onderzoek over kationen-uitwisseling bij Nederl. kleisoorten; b. glansmetingen aan glazuren; c. onderzoekingen over het stukvriezen van kleiproducten. Schriftelijke aanmelding bij Dr. K. Zimmermann en bij de Commissie T. en C.

G. Voor bodemkundig onderzoek aan een grafheuvel nabij Groningen. Onderzoek ter plaatse en in het Rijkslandbouwproefstation aldaar. Aanmelding bij Dr. H. J. C. Tendeloo te Wageningen en de Commissie T. en C.

H. Rijkswegenbouwlaboratorium, 's-Gravenhage. Onderzoek omtrent koolstofafzetting uit koolwaterstofdamp. Aanmelding bij Ir. R. Loman, Rijkswegenbouwlaboratorium, Badhuiskade 21, den Haag en bij de Commissie T. & C.

J. Laboratorium der Nederlandsche Handels-Hoogeschool, Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam. Medisch-chemisch onderwerp, verband houdende met de vetstofwisseling. Schriftelijke aanmelding bij Prof. Dr. P. E. Verkade en bij de Comm. T. & C.

L. Laboratorium voor org. scheikunde der technische Hoogeschool, Westvest 9, Delft. Directeur: Prof. Dr. Ir. J. Böeseken. Onderwerp: in overleg met den practisant te kiezen op het gebied der organische scheikunde. Schriftelijke aanmelding bij Prof. Böeseken en bij de Commissie T. & C.

Voor de rubrieken P tot Z zie blz. 426.

Aan leiders van laboratoria, die plaatsen voor practicanten beschikbaar hebben, wordt verzocht dit aan de Commissie te melden onder inzending van een bericht ter opneming in deze rubriek.

54: 061.2(492)

Verslag van het Algemeen Bestuur omtrent de handelingen en bevindingen van de Nederlandsche Chemische Vereeniging in 1936.

Algemeen Bestuur. De samenstelling van het Algemeen Bestuur was tot 1 September van het verslagjaar als volgt:

Dr. C. A. Lobry van Troostenburg de Bruyn,
Voorzitter.

Dr. J. H. de Boer, *Onder-Voorzitter.*

Dr. G. J. van Meurs, *Secretaris-Penningmeester.*

Dr. J. van Alphen.

Dr. J. A. van den Andel.

Dr. T. van der Linden.

Dr. M. J. Schulte.

Ir. C. J. Sniijders Jr.

Dr. W. A. van Dorp (aangewezen door de Ver.
v. d. Ned. Chem. Ind.).

Van 1 September af trad Dr. T. v. d. Linden op als secretaris, terwijl Dr. v. Meurs als penningmeester bleef fungeeren. Deze mutatie hield verband met het voor de Vereeniging belangrijke feit, dat met ingang van dienzelfden datum de geheele administratie der Vereeniging, die tot nu toe ten huize van den secretaris-penningmeester was gevestigd, overgebracht werd naar een eigen Bureau der Vereeniging, waartoe een tweetal geschikte lokalen in het Gebouw van den Octrooiraad te 's-Gravenhage in huur werden verkregen. Voor het voeren der administratie werd Mej. J. van Hemert, reeds sinds ongeveer 5 jaar in particulieren dienst van den secretaris-penningmeester te Dordrecht, eveneens met ingang van 1 September in vasten dienst der Vereeniging aangesteld.

Het Algemeen Bestuur kwam in dit jaar 7 maal bijeen, nl. op 1 Febr., 29 Febr., 7 Maart, 27 Juni, 26 Sept., 14 November en 29 December. De Bestuursvergadering op 29 December werd als gebruikelijk te Amsterdam gehouden, alle overige in den Haag. In deze vergaderingen werden de voorstellen voor de vergadering van den Raad van Overleg en voor de beide Algemeene Vergaderingen voorbereid en verschillende besluiten genomen. De belangrijkste gebeurtenissen en besluiten laten wij zooveel mogelijk in chronologische volgorde hieronder volgen.

1. Met ingang van 1 Januari trad de overeenkomst in zake het geassocieerde lidmaatschap tusschen het Koninklijk Instituut van Ingenieurs en de Nederlandsche Chemische Vereeniging in werking. De overeenkomst zelf vindt men afgedrukt in Chem. Weekblad 1936, No. 38, blz. 553. Op 31 December 1936 bedroeg het aantal leden der Ned. Chem. Ver., die geassocieerd lid van het Instituut geworden waren 54; het aantal leden van het Instituut, dat geassocieerd lid van de Ned. Chem. Ver. was geworden 4.

2. In Mei werd aan een aantal Engelsche scheikundigen van de z.g. Food Group van „The Society of Chemical Industry” in samenwerking met den Haagschen Chemischen Kring, een tea aangeboden in kasteel Oud-Wassenaar. Een verslag hiervan, van de hand van den secretaris v. d. Haagschen Chemischen Kring, is opgenomen in Chem. Weekblad 1936, No. 23, blz. 366.

3. Op 1 September werd, zoals boven reeds vermeld, het Bureau der Vereeniging in het gebouw van

den Octrooiraad te 's-Gravenhage geopend. Door den Haagschen Chemischen Kring en een tweetal leden onzer Vereeniging werd bij deze gelegenheid van hunne belangstelling door het zenden van bloemen blijk gegeven. Kortten tijd later zegde de Amsterdamsche Chemische Kring een electricische klok toe voor het Secretariaat.

4. Op 1 September verscheen een nieuwe adreslijst (Chemisch Jaarboekje I A, Personalialia). Tegelijkertijd werd een supplement op de Statuten en het Huishoudelijk Reglement, de veranderingen hierin na 1934 aangebracht bevattende, rondgezonden.

5. Besloten werd tot uitgave van een register op de eerste 30 jaargangen van het Chem. Weekblad. Dr. P. A. Meerburg werd bereid gevonden dit werk belangeloos op zich te nemen. Het register zal, naar zich laat aanzien, in de tweede helft van 1937 kunnen verschijnen.

6. De vergoeding voor het surveilleeren bij het Analystexamen werd vastgesteld op f 4.— voor ochtend- of middaguren en op f 7.50 voor geheele dagen.

7. Op 20 en 21 November werd te Leiden door de Ned. Chem. Vereeniging een zeer druk bezocht Symposium over Chemie en Luchtbescherming gehouden. Een uitvoerig verslag hierover is opgenomen in het Chem. Weekblad 1937, blz. 31—44, 55—69, 115—130 en 163—181. Dit verslag is in het nieuwe vereenigingsjaar in boekvorm verkrijgbaar gesteld.

8. Maatregelen werden getroffen tot een reorganisatie van het Recueil, waardoor dit een meer algemeen vertegenwoordigend karakter, wat de verschillende richtingen van wetenschappelijk-chemisch onderzoek betreft, zal krijgen en tegelijkertijd aan bezwaren van verschillende zijden geuit, wordt tegemoetgekomen.

9. Tot lid van de Hoofdcmissie voor de Normalisatie werd aangewezen de Voorzitter, Dr. C. A. Lobry de Bruyn.

10. Een Commissie van voorbereiding van een door de Algemeene Vergadering te benoemen permanente Commissie voor Analysevoorschriften, bestaande uit de heeren Prof. Dr. Ir. C. J. van Nieuwenburg, Dr. G. L. Voerman en Dr. C. A. Lobry de Bruyn, werd ingesteld. Door de Algemeene Vergadering werd tot deze permanente Commissie, die hare werkzaamheden in nauwe samenwerking met het Normalisatiebureau zal verrichten, besloten en werden tot leden benoemd de drie bovengenoemde leden der voorbereidende Commissie en de heeren Ir. K. Kooy en Ir. C. J. Sniijders Jr.

11. De Vereeniging als zoodanig trad toe als lid van het Ned. Natuur- en Geneeskundig Congres.

12. De 15e druk van deel II van het Chemisch Jaarboekje (Tabellen), verschenen in 1930, is uitverkocht. Op verzoek van de Redactiecommissie heeft Prof. Schoorl, die in hoofdzaak den vorigen druk bewerkte, de zorg voor den 16den druk wederom bereidwillig op zich genomen. Verwacht kan worden, dat de nieuwe druk in den loop van 1937 zal verschijnen.

Adressen. Verzonden werd dit jaar een adres aan den Minister van Sociale Zaken naar aanleiding van een in een advertentie van een groot Margarineconcern opgenomen officieel attest over het vitaminegehalte van een bepaalde soort margarine (Chem. Weekblad 1936, blz. 97).

Raad van Overleg. De Raad van Overleg werd op 21 Maart 1936 te Utrecht bijeengeroepen. Een kort verslag van het behandelde is opgenomen in het Chemisch Weekblad 1936, blz. 205. De vergadering was gewijd aan het voorstel van het Algemeen Bestuur tot vestiging van het Secretariaat in een eigen Bureau te 's-Gravenhage en aan een bespreking van een mogelijke reorganisatie van den Raad van Overleg zelf.

Algemeene Vergaderingen. De 78e Alg. Vergadering werd 15, 16 en 17 April te Dordrecht gehouden. Een uitvoerig verslag van deze druk bezochte vergadering, waaraan mede het feit, dat op 17 April de Conferentie over Voedingsmiddelscheikunde eveneens te Dordrecht werd gehouden, bijdroeg, is afgedrukt op blz. 304 e.v. van het Chemisch Weekblad van 1936. Op blz. 254 van denzelfden jaargang treft men een verslag van het huishoudelijk gedeelte dezer vergadering aan. Na afloop der Huishoudelijke Vergadering hield Prof. Dr. A. E. van Arkel een voordracht, getiteld: „Het probleem der chemische binding”.

De 79ste Algemeene Vergadering werd op 29 December als van ouds te Amsterdam gehouden. Een verslag, tevens notulen, is opgenomen in het Chemisch Weekblad 1937, blz. 44 e.v. In deze vergadering werden verschillende wijzigingen in het Huishoudelijk Reglement aangenomen, waardoor:

a. het verslag eener Algemeene Vergadering, opgenomen in het Chemisch Weekblad, in den vervolge met notulen wordt gelijkgesteld;

b. de mogelijkheid geopend is het lidmaatschap behalve op 1 Januari ook op 1 Juli te doen ingaan;

c. aan de Secties, die dat wenschen, de mogelijkheid geopend is niet al hun vergaderingen (incl. Symposia) voor alle leden der Ned. Chem. Ver. toegankelijk te stellen, waardoor het haar mogelijk zal zijn een zekere pressie tot toetreding als lid uit te oefenen ;

d. de Raad van Overleg een reorganisatie heeft ondergaan, waardoor aan verschillende bezwaren tegen de samenstelling en de wijze van stemmen van dit lichaam werd tegemoetgekomen, terwijl het karakter van adviseerend lichaam bleef gehandhaafd.

Verder werd een besluit van het Curatorium van het Recueilfonds tot wijziging van de Statuten van dit fonds door de Algemeene Vergadering bekrachtigd, de reeds vermelde Commissie voor Analysevoorschriften ingesteld en het concept-reglement dezer Commissie goedgekeurd, de door het Bestuur voorgestelde reductie op de contributie voor bepaalde categoriën van leden, reeds in 1936 toegepast, ook voor 1937 aangenomen en de begroting voor 1937 goedgekeurd.

Tot lid van het Algemeen Bestuur benoemde de vergadering Dr. H. G. K. Westenbrink (in de vacature Dr. J. H. de Boer), terwijl Dr. T. van der Linden als Secretaris werd herkozen.

Hierna hield Dr. J. M. Bijvoet een voordracht over „Chemische samenstelling en kristalstructuur, inzonderheid bij intermetallische verbindingen” (Chem. Weekblad 1937, blz. 95 e.v.).

Ledenlijst. In het afgelopen jaar verloor de Vereniging door overlijden wederom een eeredlid, nl. Prof. Henry Louis le Chatelier, benevens de volgende gewone leden: Dr. M. P. de Lange, K. Scheringa, ap.,

Dr. A. J. Boks, Ir. C. J. Vergeer, Prof. Dr. G. Hondius Boldingh, Dr. W. A. Veenstra, Dr. W. Rintoul, Dr. J. D. Filippo, Dr. G. Girbes.

In de Algemeene Vergadering op 29 December werden door den Voorzitter aan hun nagedachtenis enkele gevoelvolle woorden gewijd.

Door bedanken en om andere redenen vielen 55 leden af, waartegenover 149 nieuwe leden toetraden. De ledenlijst telde na deze mutaties ultimo December 1936: 15 eereleden, 1760 gewone, buitengewone en geassocieerde leden en 59 donateurs, totaal 1834 namen.

Het *Chemisch Weekblad* met de *Rubriek voor Handel en Industrie* en het *Recueil* verschenen regelmatig. De omvang van het Chemisch Weekblad bedroeg 788 bladzijden zonder het register, die van het *Recueil* 1141, inclusief het register.

Voor de werkzaamheden van de *Commissies* kan worden verwezen naar de hierachter volgende jaarverslagen, voor die der *Secties* en der *Afdeelingen* (Kringen) naar de verslagen van de gehouden bijeenkomsten, die regelmatig in het Chemisch Weekblad zijn gepubliceerd.

Vertegenwoordiging. Prof. Dr. H. R. Kruyt vertegenwoordigde de Ned. Chem. Ver. op het 29e Vlaamsch Natuur- en Geneeskundig Congres op 18 en 19 April te Gent, terwijl de Voorzitter, Dr. C. A. Lobrv de Bruyn, bij het te 's-Gravenhage gehouden Gezondheidscongres namens de Vereniging aanwezig was.

Secretariaat. Behalve de administratie van den Secretaris en die van den Penningmeester werd met ingang van 1 Sept ook de administratie der Commissie T. en C. door het Secretariaat gevoerd.

Aantal ingekomen stukken, excl. Commissie T. en C.: 3876.

Aantal uitgegane stukken, excl. Commissie T. en C.: 4620.

Ingekomen stukken v. d. Commissie T. en C. (van 1 Sept.—31 Dec.): 365.

Uitgegane stukken v. d. Commissie T. en C. (van 1 Sept.—31 Dec.): 559.

De *rekening en verantwoording* van den Penningmeester over 1936 geeft aanleiding tot eenige beschouwingen, die met de toelichting op de onderscheidene posten hieronder zijn vermeld.

Post. 1. De stijging der contributies, die door het steeds toenemend aantal leden de laatste jaren viel te constateeren, is thans gevolgd door een gevoelige daling. Deze post is ongeveer f 2000.— lager dan het vorige jaar en blijft daardoor nog iets beneden de toch reeds matige raming. De oorzaak hiervan is, dat het aantal leden, dat gebruik maakte van de dit jaar ingevoerde gereduceerde contributie volgens de nieuwe bepalingen, grooter was, dan bij het opmaken der begroting was verwacht. Er waren 61 leden, die een verminderde contributie van f 10.— en 186, die een contributie van slechts f 5.— betaalden. Tegen het einde van dit jaar zal het Algemeen Bestuur de desbetreffende bepalingen nog eens ernstig in studie nemen. De huisgenooten-contributie, ten bedrage van f.5.— werd door 13 leden betaald (vorig jaar 12), de „geassocieerde” contributie door 4 leden.

Post 2. Ook de donaties zijn beneden de raming gebleven en brachten ongeveer f 700.— minder op

REKENING EN VERANTWOORDING OVER 1936.

LASTEN		Begrooting	Rekening	BATEN		Begrooting	Rekening
21	<i>a. Algemeen.</i>			1	<i>a. Algemeen.</i>		
22	Toelagen Secretaris en Penningmeester en assistentie	f 3.000.—	f 3.300.—	2	Contributies (w. o. achterstallige)	f 24.000.—	f 23.668.34
23	Bureaunkosten	600.—	714.56	3	Donaties en tijdelijke bijdragen	4.000.—	3.791.—
24	Reis- en verblijfskosten Algemeen Bestuur	450.—	642.90	4	Inkomsten Analyst-examen	p.m.	6.460.—
25	Kosten van Vergaderingen	700.—	810.01	5	" Vacantiecursussen	p.m.	51.62
26	Commissies	400.—	503.40	6	Rente (kasgelden)	100.—	136.56
27	Uitgaven Analyst-examen	p.m.	5.484.01	7	" (belegging)	1.450.—	1.479.49
28	Uitgaven Vacantie-cursussen	p.m.	—		Diverse baten	38.—	121.64
29	Secities en Afdelingen	150.—	119.40				
30	Union en intern. vertegenwoordiging	750.—	748.23				
31	Lidmaatschappen	250.—	260.—				
32	Conferentie Voedingsmiddelscheikunde.	50.—	32.96				
33	Bijdrage Crisisfonds	3.000.—	3.000.—				
	Diverse uitgaven	500.—	1.185.41				
34	<i>b. Chem. Weekblad.</i>			8	<i>b. Chem. Weekblad.</i>		
35	Toelage Hoofdredacteur	1.500.—	1.500.—	9	Bijdrage v. d. Vereniging v. d. Nederl. Chem. Industrie	1.000.—	1.000.—
35a	Bureaahuur en onkosten	600.—	530.97	10	Aandeel in advertenties Chem. Weekblad, incl. Rubriek voor Handel en Industrie	1.000.—	1.120.15
36	Assistentie	900.—	905.52		Aandeel in abonnementen	650.—	665.66
37	1909 Exemplaren (leden en donateurs).	11.000.—	11.540.73				
38	Honoraria	1.250.—	1.123.52				
39	Clichés	350.—	477.—				
	Extra porti buitenland	350.—	458.36				
40	<i>c. Recueil.</i>			11	<i>c. Recueil.</i>		
41	Toelage Redacteur-Administrateur	1.500.—	1.500.—	12	Inkomsten Recueilsfonds	2.000.—	1.847.83
41a	Bureaahuur en onkosten	600.—	517.45	13	Abonnementen van leden	3.750.—	3.357.30
42	Assistentie	900.—	905.53	14	Aandeel in abonnementen van niet-leden	2.500.—	2.641.60
43	Reis- en verblijfskosten Redactie	100.—	145.81	15	Ruilexemplaren à f 6.75	162.—	131.56
44	1150 Exemplaren	8.750.—	8.663.81	16	Vergoeding porti	400.—	414.—
45	Vertaalkosten	1.500.—	1.017.24		Diversen	150.—	105.02
46	Clichés	300.—	187.90				
	Porti binnen- en buitenland	600.—	552.67				
47	<i>d. Chemisch Jaarboekje.</i>			17	<i>d. Chemisch Jaarboekje.</i>		
48	Deel I.	250.—	—	18	Deel I.		
49	" II	—	—	19	" II		
50	" III A	—	—	20	" III A		
	" III B	—	—		" III B		
	Voordeelig saldo	—	164.38				
		f 41.300.—	f 46.991.77			f 41.300.—	f 46.991.77

In overeenstemming met de boeken, welke door mij met de overgelegde bescheiden zijn vergeleken en in orde bevonden. De op de balans vermelde waarden zijn door mij vergeleken tegen de betrokken bewijsstukken en komen daarmee overeen.

12 April 1937.

(get.) VOLBEDA,

Accountant.

De Penningmeester,
(get.) G. J. VAN MEURS.

dan in 1935, in hoofdzaak ten gevolge van een belangrijke vermindering der bijdrage van één grooten donateur.

Posten 3 en 26. Het feit, dat het aantal candidaten voor het Analyst-examen belangrijk minder was dan het vorige jaar, heeft ook tot een vermindering van deze bron van inkomsten geleid.

Post 4. De vacatiecursussen hebben een gering batig saldo opgeleverd.

Post 8. De Vereeniging van de Nederlandsche Chemische Industrie heeft zich genoodzaakt gezien, haar bijdrage, die de vorige jaren f 1.450.— bedroeg, tot f 1.000.— te verminderen, zooals trouwens bij het opmaken van de begroting al bekend was.

Post 9. In de toeneming van dezen post, die daardoor de raming met een niet onbelangrijk bedrag heeft overschreden, weerspiegelt zich de conjunctuurverbetering, die in 1936 is ingezet.

Post 10. Dat ook het aantal abonnementen Chemisch Weekblad iets is toegenomen, kan hiervoor eveneens tot bewijs strekken.

Post 12. Het aantal abonnementen Recueil van leden is weer afgenomen en de desbetreffende post bleef daardoor ongeveer f 400.— beneden de raming. Neemt men in aanmerking, dat het aantal leden, vergeleken bij het vorige jaar, weer belangrijk is toegenomen, dan komt deze daling in een nog schriller licht te staan. Mogen de in dit jaar genomen maatregelen den ruïneuzen achteruitgang van het aantal leden-abonnementen tot stilstand brengen en mogen vele leden — ook al zouden zij persoonlijk niet veel prijs stellen op het ontvangen van het Recueil — toch tot het besef komen, dat het behoud van ons wetenschappelijk tijdschrift een nationaal belang is, waarvoor iedere chemicus, die er toe in staat is, zich een kleine opoffering behoort te getroosten.

Post 13. Het stemt tot vreugde, dat althans het aantal buitenlandsche abonnementen Recueil stationnair blijft, al is het te hopen, dat de in dit voorjaar op touw gezette campagne ook in het buitenland succes mag hebben.

Post 21. De overschrijding van dezen post is een gevolg van de bij het opmaken der begroting nog niet te voorziene verandering, die 1 September bij het Secretariaat tot stand is gekomen.

Post 22. Evenals vroeger, zijn onder de bureaukosten de uitgaven voor de financieele controle verantwoord. Doordat sedert 1 September 1936 ook de huur, enz. van het secretariaat op dezen post drukt, is de raming overschreden.

Post 23. Ook de overschrijding van dezen post is een gevolg van de meergenoemde reorganisatie, die herhaalde besprekingen en bestuursvergaderingen noodzakelijk maakte.

Post 25. De kosten van het in November gehouden „Symposium over chemie en luchtbescherming” zijn, daar dit symposium geleid heeft tot de instelling van een voorloopige commissie voor luchtbescherming, onder „commissies” verantwoord.

Post 33. Onder „diverse uitgaven” zijn de kosten voor meubileering en stoffeering van de secretariaatsruimten in het gebouw van den Octrooiraad gebracht, welke kosten hiermede geheel zijn afgeschreven.

Posten 35a en 41a. Als assistent bij de Redactie fungeert de heer Dr. G. J. O. Zonnenberg, die over 1936 een salaris van f 1.500.— genoot, terwijl de heer Dr. J. van der Lee het jaarlijksche register van

het Recueil en de nomenclatuur van de ingezonden organisch-chemische verhandelingen verzorgde.

Post 36. Ingevolge een afspraak met de Ver. v. d. Ned. Chem. Industrie wordt thans aan alle leden van deze Vereeniging voor rekening van de Ned. Chem. Ver. een exemplaar van het Chemisch Weekblad gezonden. Hierdoor en door de toeneming van ons ledental is deze post met een belangrijk bedrag overschreden.

Posten 38 en 45. De uitgaven voor cliché's zijn moeilijk te ramen, vandaar dat de eene post ongeveer evenveel is overschreden, als de andere onder de raming is gebleven.

Post 39. De overschrijding van dezen post is een gevolg van de verschijning van een aantal omvangrijke afleveringen van het Chemisch Weekblad, die extra frankeering noodig maakte.

Post 42. In verband met de voorgenomen reorganisatie van het Recueil heeft de Redactie meer vergaderd, dan gewoonlijk het geval is.

Post 44. Hoewel de vertaalkosten van het Recueil hooger waren dan in 1935, is deze post toch belangrijk beneden de raming gebleven.

Posten 47—50. Ofschoon in 1936 een nieuwe ledenlijst verscheen, zijn de kosten hiervan niet in de rekening opgenomen. Evenmin zijn onder de baten de inkomsten wegens verkoop van de deeltjes van het Chemisch Jaarboekje verantwoord. De reden hiervan is, dat vorig jaar voor het Chemisch Jaarboekje f 2.000.— was gereserveerd, welke reserve door de bovengenoemde uitgaven en inkomsten thans met ongeveer f 200.— is verminderd.

De rekening sluit met een batig saldo van f 164,38, dat op de balans naar „kapitaal” is overgebracht.

Het Algemeen Bestuur,

C. A. LOBRY DE BRUYN, Voorzitter.

T. v. d. LINDEN, Secretaris.

G. J. VAN MEURS, Penningmeester.

Verslag van den Chemischen Raad van Nederland over 1936.

In de vacatures, ontstaan door het periodiek aftreden van Dr. Ir. J. G. W. Sieger en het bedanken van Dr. P. A. Meerburg, werd voorzien door de benoeming van Dr. J. W. Terwen en Dr. W. A. van Dorp. De benoeming van laatstgenoemde had plaats na gepleegd overleg met het Bestuur der Vereeniging van de Nederlandsche Chemische Industrie.

In de plaats van Dr. G. J. van Meurs trad de nieuw benoemde secretaris der Nederlandsche Chemische Vereeniging, Dr. T. van der Linden op. Gedurende het verslagjaar werden twee vergaderingen gehouden. Op de eerste vergadering werd het dagelijks bestuur als volgt geconstitueerd: Voorzitter Prof. Dr. P. E. Verkade, Onder-Voorzitter Prof. Dr. H. R. Kruyt, Secretaris Dr. L. R. Sinnige.

Als gedelegeerden voor de 12de Conferentie der Union Internationale De Chimie, gehouden te Luzern traden op de H.H. Prof. Dr. P. E. Verkade, Prof. Dr. H. R. Kruyt, Prof. Dr. J. P. Wibaut, Prof. Dr. C. J. van Nieuwenburg, Dr. W. P. Jorissen en Dr. G. L. Voerman.

Op verzoek der Koninklijke Akademie van Wetenschappen adviseerde de Raad Dr. J. Ph. Pfeiffer voor te dragen ter benoeming als regeringsafge-

vaardigde voor het te London gehouden Chemical Engineering Congress.

De Raad ontving van de Commission des Tables Annuelles de Constantes et Données numériques een viertal exemplaren der Tables annuelles. Deze werden aangeboden aan de bibliotheken der Nederlandsche Chemische Vereeniging, der Bataafsche Petroleum-Maatschappij, der Rotterdamsche Handels-Hoogeschool en van het Organisch-Chemisch Laboratorium der Universiteit van Amsterdam.

Van de Union Internationale de Chimie werden voorstellen ontvangen met betrekking tot de organisatie van door haar in te stellen Commissies voor de chemische nomenclatuur.

Na gehouden overleg werd medegedeeld, dat de Raad zich met deze voorstellen kon vereenigen.

De Secretaris,
L. R. SINNIGE.

Verslag van de Redactiecommissie van het Chemisch Weekblad over 1936.

De Redactiecommissie bestond uit de heeren Dr. W. P. Jorissen, Dr. C. A. Lobry de Bruyn, Dr. G. C. A. van Dorp, Dr. G. de Bruin, Dr. A. Bloemen en Dr. J. W. Terwen, secretaris.

Er werd twee maal vergaderd. Op beide vergaderingen, maar vooral op de laatste, werd de vraag ernstig onder oogen gezien, in hoeverre het mogelijk zou zijn een betere samenwerking met de Ver. van de Ned. Chem. Industrie te verkrijgen. Het Chem. Weekbl. toch is tevens het officieele orgaan van de Ver. v. d. Ned. Chem. Ind., maar werd tot nu toe weinig voor de behartiging harer belangen gebruikt. Besprekingen van den Hoofdredacteur met den secretaris van de Ver. v. d. Ned. Chem. Ind. hebben reeds plaats gehad en het is te verwachten, dat in de toekomst meer berichten van deze vereeniging in het Chem. Weekbl. zullen worden opgenomen.

Het plan, een register over de tot nu toe verschenen 30 jaargangen van het Chem. Weekbl. te doen uitgeven, werd door de commissie besproken en gesteund. Bij de samenstelling van een proefregister over de eerste 3 jaren is gebleken, dat de werkzaamheden, aan dit plan verbonden, niet te onderschatten zijn.

De wenschelijkheid werd geuit, het jaarlijksche register in het vervolg in de laatste aflevering van elken jaargang te doen verschijnen. De Hoofdredacteur heeft toegezegd, te trachten hiervoor zorg te dragen.

De Secretaris,
J. W. TERWEN.

Verslag der Redactie van het Recueil des Travaux Chimiques des Pays-Bas over 1936.

Als opvolgers van de H.H. Jaeger en Verkade namen per 1 Januari 1936 de H.H. Scheffer en Wibaut zitting in de Redactiecommissie. De samenstelling van het bureau was als volgt: Olivier (Voorzitter), van Nieuwenburg (Secretaris), Jorissen, Backer, Ter Meulen, Reinders en Voerman.

In verband met de per 1 Januari 1937 voorgenomen reorganisatie van het Recueil, werden in de laatste maanden van 1936 eenige gecombineerde vergade-

ringen van het Algemeen Bestuur en de Redactiecommissie gehouden, in welke vergaderingen zowel uitvoerig het karakter van het Recueil als de typografische verzorging werden besproken.

Het is te hopen, dat de toegezegde medewerking van practisch alle vakgenooten, om het Recueil werkelijk tot het universeele Nederlandsche wetenschappelijk chemische tijdschrift te maken, alsmede de talrijke ingevoerde verbeteringen per 1 Januari 1937, tot een nieuw tijdperk van bloei voor het Recueil mogen voeren.

De Voorzitter,
S. C. J. OLIVIER.

De Secretaris,
C. J. VAN NIEUWENBURG.

Verslag van de Redactie-Commissie van het Chemisch Jaarboekje over 1936.

In 1936 zag een nieuwe druk van Deel IA, behelzende personalia, en bewerkt door den toenmaligen secretaris van de Nederlandsche Chemische Vereeniging, Dr. G. J. van Meurs, het licht.

Van de andere deeltjes werden geen nieuwe drukken uitgegeven; wel werden de benodigde aanvullingen en verbeteringen daarvoor verzameld en in sommige gevallen in het Chemisch Weekblad gepubliceerd.

Van dl. II, Tabellen, zal niet onmogelijk in 1937 een nieuwe druk verschijnen, eveneens van dl. III A (Tijdschriftenlijst).

De Secretaris,
G. L. VOERMAN.

Verslag van de Bibliotheek-Commissie over 1936.

Op 1 Januari traden af de heeren Dr. Ir. W. D. Cohen en Dr. L. Elion; zij werden vervangen door de in December 1935 in hun plaats gekozenen: Mej. Dr. Ir. A. E. Korvezee, Dr. R. T. A. Mees en Dr. A. J. Haagen Smit. In den loop van het jaar bedankten voor het lidmaatschap der commissie de heeren: Dr. J. M. van der Zanden, Dr. G. J. Tiessens, Dr. H. J. Verweel en Dr. A. J. Haagen Smit; de eerstgenoemde drie wegens bezwaren tegen het in verband met de nieuwe uitgave van de Tijdschriftenlijst te verrichten werk, laatstgenoemde wegens vertrek naar Amerika. In eerstgenoemde vacature kon nog in de vergadering van 15 April voorzien worden door de verkiezing van Dr. I. Lifschitz, terwijl ter versterking van de werkkraft in den Haag de commissie werd aangevuld in dezelfde vergadering door de verkiezing van mejuffrouw Ir. Ch. M. van Dijk.

In de andere vacatures werd niet voorzien als gevolg van de moeilijkheid personen te vinden, die dit werk zonder vergoeding wilden verrichten. Ook een poging, om werklooze chemici door middel van de Commissie T. en C. in te schakelen, leed oorspronkelijk schipbreuk, aangezien ter plaatse, waar het werk verricht moest worden, daartoe bekwame bij de Commissie ingeschreven werkloozen niet beschikbaar waren. Eerst later gelukte het met name in Amsterdam medewerking van dergelijke personen te verkrijgen.

Een en ander veroorzaakte uiteraard stoornis in de werkzaamheden, die juist dit jaar meer waren dan

gewoonlijk. Het zal overweging verdienen, of de tot dusverre gevolgde methode van samenstellen van de Bibliotheekcommissie wel voortgezet kan worden.

De commissieleden verzamelden gegevens voor de uitbreiding en verbetering van de Tijdschriftenlijst, zooals in het vorig jaarverslag werd aangekondigd. De secretaris kon in September met het ordenen van de toen nog lang niet volledig binnengekomen gegevens een begin maken en tevens met een geheel andere alfabetische rangschikking. Het gereed maken van het manuscript voor de pers vorderde echter veel tijd, ten deele ook ten gevolge van het in sommige gevallen zeer sterk vertraagde inzenden der verbeteringen en door de stagnatie, veroorzaakt door het tusschentijds bedanken van commissieleden. Het laat zich thans aanzien, dat de herziene en uitgebreide uitgave van de Tijdschriftenlijst in den zomer van 1937 verkrijgbaar zal kunnen worden gesteld.

Voor 1938 blijft dan een nieuwe uitgave van de Boekenlijst op het programma staan.

De Voorzitter,
W. P. JORISSEN.
De Secretaris,
A. SLINGERVOET RAMONDT.

Verslag der Commissie voor de Conferentie over Voedingsmiddelscheikunde over 1936.

Op Vrijdag, 17 April, werd te Dordrecht de zeer druk bezochte XVIIe Conferentie gehouden, waarover in het Chemisch Weekblad, blz. 198, en het Pharmaceutisch Weekblad, blz. 533, van verleden jaar, een uitvoerig verslag verscheen. Tevens werd op dien datum een huishoudelijke vergadering van de Commissie gehouden.

Wegens periodiek aftreden van den heer Dr. J. J. A. Wijs werd met ingang van 1 Jan. 1937 tot lid van de Commissie gekozen Prof. Dr. B. C. P. Jansen te Amsterdam.

Het secretariaat, tot dusverre waargenomen door Prof. Dr. Jan Smit, werd met ingang van 1 Juni 1936 overgedragen aan Dr. C. I. Kruisheer.

De Voorzitter,
E. I. VAN ITALIE.
De Secretaris,
C. I. KRUISHEER.

Verslag van de Commissie tot herziening van het Tarief voor Chemischen Arbeid over 1936.

Evenals het vorig jaar, bestond er voor de Commissie tot herziening van het Tarief voor Chemischen Arbeid, welk tarief in den loop van het jaar 1934 werd gepubliceerd, geen aanleiding tot het houden eener vergadering.

Enkele vragen, tot de Commissie gericht, werden door voorzitter en secretaris behandeld.

Ingrijpende wijzigingen bleken niet noodig, zoodat aanvullingen of veranderingen niet behoeften te worden voorgesteld.

De samenstelling der Commissie onderging geen verandering.

De Voorzitter,
H. BAUCKE.
De Secretaris,
J. J. HOFMAN.

Verslag van de Commissie voor Octrooibelangen over 1936.

Op 1 Januari j.l. trad de Secretaris van de Commissie, Ir. C. M. R. Davidson, af; in zijn plaats werd gekozen de ondergeteekende, Dr. J. N. Elgersma.

Uit het archief is niet gebleken, dat de Commissie over het jaar 1936 iets gedaan heeft, dat der vermelding waard is.

De Secretaris,
J. N. ELGERSMA.

Verslag van de Onderwijs-Commissie over 1936.

Bij de aanvang van het verslagjaar werd het lid, aangewezen door het Algemeen Bestuur, Dr. Jan Smit, vervangen door Dr. J. A. van den Aniel.

In April leed de O.C. een zwaar verlies door het overlijden van haar ijverigen secretaris, Dr. A. J. Boks. Bij de crematie was de voorzitter der O.C., Prof. Dr. F. E. C. Scheffer, aanwezig; hij herdacht de verdiensten van den overledene. In Mei werd ondergetekende in de plaats van Dr. Boks tot secretaris der O.C. benoemd.

De commissie vergaderde te Utrecht op 30 Mei en besloot aan het Alg. Bestuur machtiging te verzoeken tot het instellen van een subcommissie om te kunnen voldoen aan een verzoek van den Insp. M. en V.H.O., den heer J. van Aniel, om advies betreffende de toepassing van de organische nomenclatuur bij het onderwijs in de scheikunde op H.B.S. en Gymnasium. Nadat die machtiging verleend was, is de subcommissie samengesteld als volgt: voorzitter: Prof. Dr. F. E. C. Scheffer; leden namens de commissie voor de org. chem. nomenclatuur: Prof. Dr. P. E. Verkade en Prof. Dr. J. P. Wibaut; lid namens de Ver. van leraren in nat. en scheik.: Mej. Dr. M. E. A. de Jong, secretaris: Dr. A. L. W. de Gee.

Deze subcommissie heeft na schriftelijke voorbereiding in een tweetal vergaderingen een lijst opgesteld met de formules en de namen van organische stoffen, voor zover die voor het onderwijs op H.B.S. en gymnasium wenselijk geacht werden. Deze lijst is, na goedkeuring door de onderwijscommissie, nog in dit verslagjaar aan den heer van Aniel aangeboden.

De Secretaris,
A. L. W. DE GEE.

Verslag van de Regelingscommissie voor Vacantiecursussen over 1936.

Een groot aantal cursussen kon dit jaar door voldoende deelneming plaats vinden. Vooral de cursussen „Luchtbescherming” te Utrecht en Groningen trokken veel belangstelling en werden bijgewoond door resp. 100 en 74 deelnemers.

De verslagen der cursussen zijn gepubliceerd in het Pharmaceutisch Weekblad van 27 Juni 1936 en van 2 Januari 1937 en in het Chemisch Weekblad van 4 Juli 1936 en van 2 Januari 1937.

De rekening en verantwoording van deze cursussen is aan het Algemeen Bestuur van de Nederlandsche Chemische Vereeniging en aan het Hoofdbestuur van de Nederlandsche Maatschappij ter bevordering der Pharmacie uitgebracht.

De Commissie hield een vergadering op 29 Decem-

ber 1936 te Amsterdam, teneinde het programma voor 1937 voor te bereiden en te trachten door verschillende maatregelen het succes der cursussen te vergrooten. In deze vergadering werd Prof. Dr. A. H. W. Aten, aftredend lid, door den voorzitter dank gebracht voor hetgeen hij in het belang der cursussen heeft verricht.

In de vergadering der Nederlandsche Chemische Vereeniging te Amsterdam werd Prof. Dr. J. P. Wibaut te Amsterdam verkozen, om deze Vereeniging in de Commissie te vertegenwoordigen in plaats van Prof. Dr. A. H. W. Aten.

De samenstelling van de Commissie is thans:

tijd v. aftreding:

*Prof. Dr. D. van Os, voorzitter-secretaris, Groningen	31 Dec. 1939,
Prof. Dr. J. P. Wibaut, Amsterdam	31 Dec. 1940,
*F. H. L. van Os, Harderwijk	31 Dec. 1937,
Prof. Dr. A. E. v. Arkel, Leiden	31 Dec. 1938.

* Benoemd door de Nederlandsche Maatschappij ter bevordering der Pharmacie.

De Voorzitter,
D. VAN OS.

Verslag van de Centrale Commissie voor het Analyst-examen over 1936.

De Centrale Commissie voor het Analyst-examen bestond in 1936 uit de volgende leden:

Dr. W. J. de Mooy (Voorzitter), Dr. J. P. K. van der Steur, Dr. J. van der Lee, Secret.-Penningmeester, Prof. Dr. W. C. de Graaff, Dr. C. P. A. Kappelmeier, Dr. C. A. Lobry de Bruyn, Dr. Th. Strengers en Dr. J. H. C. Tendeloo.

De eerstgenoemde drie leden vormden het Bureau, dat zich met de algemeene regeling van de examens enz. belastte.

Aan het einde van 1936 traden de heeren Kappelmeier en van der Lee volgens rooster af. Laatstgenoemde werd als lid van de Centrale Commissie herkozen.

Het Bureau kwam in 1936 driemaal bijeen. Na afloop van alle examens werd een vergadering van de Centrale Commissie met de Voorzitters der examencommissie gehouden. In aansluiting met deze bijeenkomst vond tevens een vergadering van de C.C. plaats.

Alle onderdeelen van het examen werden in 1936 éénmaal afgenomen, terwijl bovendien herexamens werden gehouden voor de examens I A en B (manipulaties), I C en II C.

Examencommissies voor het analyst-examen *1e gedeelte A en B* hadden zitting te Amsterdam, Groningen, Nijmegen, Rotterdam en Utrecht (2 commissies); voor het *2e gedeelte A* te Amsterdam, 's-Hertogenbosch, Nijmegen en Rotterdam; voor het *2e gedeelte B* te Rotterdam en voor het *1e en 2e gedeelte C* (klinisch examen) te Utrecht.

Aan directeuren van laboratoria, die voor het afnemen der examens localiteiten beschikbaar stelden, zij op deze plaats de dank der Commissie gebracht.

Tenslotte moge voor verdere bijzonderheden betreffende het werk van de Commissie verwezen worden naar de verschillende examenverslagen en

mededeelingen, welke in 1936 in het Chem. Weekblad zijn gepubliceerd.

De Secretaris,
J. VAN DER LEE.

Verslag van de Financieele Commissie over 1936.

De Financieele Commissie der Nederlandsche Chemische Vereeniging bestond gedurende het jaar 1936 uit de heeren Dr. G. C. A. van Dorp te Katwijk aan Zee, Dr. S. S. Cohen en Dr. L. R. Sinnige, beiden te Rotterdam, de laatste als beheerend lid.

De waarden werden opgeborgen in een tweetal safeloketten bij de Twentsche Bank te Rotterdam, waarvan het eene loket de mantels bevatte, waartoe slechts 2 leden gezamenlijk toegang hadden:

In den loop van het jaar hadden talrijke besprekingen plaats in verband met de valuta-moeilijkheden. Einde 1936 werd het lid Dr. G. C. A. van Dorp, die aan de beurt van aftreden was, vervangen door Dr. W. A. van Dorp te Naarden.

De administratie van den beheerder werd gecontroleerd in de vergadering, gehouden te Rotterdam op 24 Februari 1937, terwijl de aanwezigheid der waarden werd vastgesteld.

De Secretaris,
L. R. SINNIGE.

Verslag van de Historische Commissie over 1936.

Gedurende het afgelopen jaar hebben nieuwe aankopen niet plaats gehad, hoewel de Commissie zich geregeld op de hoogte heeft gehouden van plaats hebbende veilingen.

Namens de Commissie,
ERNST COHEN.

Verslag der Commissie T. en C. over 1936.

Na het tusschentijdsche verslag, dat in October van 1936, door het Bureau der Commissie (Vide Chem. Weekblad 1936, No. 33, blz. 629) over de werkzaamheden werd gepubliceerd, kan dit Jaarverslag betrekkelijk kort zijn.

Het Bureau der Commissie werd in den loop van het jaar in verband met bemoeiingen in zake tewerkstelling in werkverschaffing uitgebreid met Ir. D. J. Akkerman, Secretaris v. d. Vereeniging v. d. Nederl. Chem. Industrie. Op 1 September trad, naar aanleiding zijner benoeming tot hoogleeraar te Wageningen, Prof. Dr. Jan Smit uit het Bureau. In zijn plaats werd geen ander tot lid aangewezen, zoodat nadien het aantal leden wederom tot 6 was teruggebracht.

Tevens werd met 1 September de geheele administratie overgebracht naar het Secretariaat der Ned. Chem. Ver., Willem Witsenplein 6, den Haag, terwijl Dr. T. v. d. Linden als Secretaris der Commissie optrad in plaats van Ir. Straub.

De werkzaamheden der Commissie waren dit jaar drieërlei.

A. De plaatsing van werklooze chemici als *volontair*.

De werkwijze, deze rubriek betreffende, bleef onveranderd. Het aantal verzoeken tot bemiddeling

bedroeg 29. Onder onze auspiciën waren dit jaar 63 personen werkzaam. Met 37 personen werden onze bemoeiingen om verschillende redenen, meestal wegens het verkrijgen van een gesalarieerde betrekking, beëindigd. Op 31 Dec. 1936 werkten onder onze auspiciën nog 26 personen. Aan 53 personen werden toelagen uitgekeerd, hetzij in den vorm van tegemoetkoming in levensonderhoud, hetzij van reiskosten en (of) laboratoriumkosten. In totaal bedroeg het uitgekeerde bedrag f 8948.47. Hiervan kwam ten laste der Stichting tot Verruiming van Werkgelegenheid voor Academisch Gevormden, met welke instelling de samenwerking ongewijzigd in stand bleef, f 4853.39. Ten laste van het Crisisfonds kwam dus f 4095.08. Uit deze cijfers blijkt, dat zoowel het aantal aanmeldingen als het aantal onder onze auspiciën werkenden dit jaar niet veel afweek van die in het voorgaande verslagjaar, terwijl daarentegen het uitgekeerde bedrag een duidelijke stijging vertoonde. Dit laatste vindt zijn oorzaak in het feit, dat zooveel meer werkenden dit jaar voor een persoonlijke toelage in aanmerking kwamen.

De diverse uitgaven voor het werk der Commissie hebben dit jaar bedragen: voor porti f 133.09; voor telefoon f 22.40, voor reiskosten f 84.84; voor papier f 93.59; voor administratie f 320.—; voor onderhoud schrijfmachine enz. f 9.65. Totaal f 663.57. De kosten omvatten tevens die ten behoeve der Chemische Arbeidsbeurs en die der tewerkstelling in werkverschaffing. De administratie werd tot 1 September gedeeltelijk door Mej. H. Kettner, gedeeltelijk door Mej. C. E. C. teñ Seldam gevoerd. Na 1 September geschiedde zij geheel door het Secretariaat der Ned. Chem. Ver., waardoor van dien datum af deze post sterk werd ontlast.

De tewerkstelling geschiedde op enkele uitzonderingen na geheel in overheidslaboratoria (hogescholen, keuringsdiensten, gasfabrieken, enz.).

Onze bemiddeling in dit opzicht blijft in een behoefte voorzien.

B. De plaatsing van chemici in betaalde betrekkingen door middel van de Chemische Arbeidsbeurs.

Het aantal ingeschrevenen bij de Chemische Arbeidsbeurs bedroeg op 31 Dec. 1935: 154 en op 31 December 1936: 215 personen, een stijging dus met 61 personen. Van de 215 ingeschrevenen waren 152 met academische opleiding en 36 met praktijkopleiding van diversen aard (analysten, suikerchemici, enz.).

In het verslagjaar werden 23 personen van de lijst afgevoerd, van wie 22 wegens het verkrijgen van een gesalarieerde betrekking en 1 zonder opgaaf van redenen. 25 aanvragen van werkgevers voor volledige betrekkingen en 3 voor onvolledige betrekkingen werden ontvangen en afgehandeld. Slechts in enkele gevallen mochten wij het resultaat onzer bemoeiingen vernemen.

Wij hebben den indruk, dat het gebruik der Arbeidsbeurs door werkgevers den laatsten tijd iets toeneemt. 152 maal werden ingeschreven, werkzoekenden op in de dag- en weekbladen voorkomende advertenties opmerkzaam gemaakt.

Door andere drukke bezigheden konden dit jaar de arbeidskaarten niet ter aanvulling worden rondgezonden. Dit geschiedt in het nieuwe verenigingsjaar.

C. Plaatsing van oudere werklooze chemici in werkverschaffing.

In den loop van het verslagjaar werd in samenwerking met het Departement v. Sociale Zaken en na overleg met de Ver. v. d. Ned. Chem. Ind. de gelegenheid geopend werkloos geworden chemici en chemici, die na meer dan drie jaar na hun laatste examen er nog niet in geslaagd waren een gesalarieerde betrekking te verwerven en als gevolg hiervan in moeilijke financiële omstandigheden verkeerden, in werkverschaffing te werk te stellen, hetzij aan onderwerpen van algemeen nut, hetzij aan onderwerpen van industrieel aard, z.g. vertrouwelijke onderwerpen.

Van werkgeverszijde, zoowel van instellingen van algemeen nut als van industriele ondernemingen, werden 16 aanvragen om chemici in werkverschaffing ontvangen en na onderzoek met advies der Commissie T. en C. aan de Commissie v. Werkverschaffing en Steunverleening v. h. Dept. v. Sociale Zaken, in welke Commissie de Commissie T. en C. door Ir. J. Straub werd vertegenwoordigd, voorgelegd. 14 dezer aanvragen werden goedgekeurd, 1 werd afgewezen, terwijl 1 werd aangehouden. 39 Werklooze chemici vroegen plaatsing in werkverschaffing aan, 20 dezer werden op de werkverschaffingslijst geplaatst, 19 afgewezen. Van de 20 op de lijst geplaatsten werden 9 op eigen verzoek afgevoerd, 7 wegens het verkrijgen van een gesalarieerde betrekking, 1 wegens voortzetting zijner studiën, 1 op eigen verzoek, zonder opgaaf van redenen; 7 der overblijvenden werden tewerkgesteld, allen aan onderwerpen van algemeen nut. Van dezen kreeg 1 nog vóór het einde van het verslagjaar een gesalarieerde betrekking, zoodat op 31 December 6 chemici in werkverschaffing werkzaam waren. 2 der 4 nog niet geplaatsten konden in het begin van 1937 tewerkgesteld worden, beiden aan onderwerpen van vertrouwelijke aard bij industriele ondernemingen, 2 der op de lijst geplaatsten zijn nog niet tewerkgesteld bij gebrek aan passende onderwerpen. Voor 3 onderwerpen van algemeen nut kon nog geen passende werklooze chemicus worden aangewezen, terwijl drie der goedgekeurde aanvragen van werkgevers, om verschillende redenen weder werden ingetrokken of uitgesteld.

Aan de in werkverschaffing tewerkgestelden werd in 1936 in totaal uitbetaald een bedrag van f 2571.—, waarvan door het Departement v. Soc. Zaken f 1826.—, en door de werkgevers f 372.50 werd gerestitueerd. Ten laste van het Crisisfonds is dus uit dezen hoofde eveneens f 372.50 gebracht.

De totale uitgaven uit het Crisisfonds hebben over 1936 derhalve bedragen f 5131.15. De uitgaven overtreffen dientengevolge voor de eerste maal het bedrag, dat door de Ned. Chem. Ver. op de begroting 1936 voor de Commissie T. en C. werd uitgetrokken, nl. f 3000.— en wel met f 2131.15, welk bedrag geput werd uit de in vorige jaren verkregen overschotten. Aan vrijwillige bijdragen werd f 37.— ontvangen. Uit het Bijz. Fonds voor gevallen, waarin reglementair nòch het geld van het Crisisfonds, nòch dat van de Stichting W.A.G. mag worden aangesproken, werd dit jaar een bedrag van f 99.05 als steun uitgekeerd.

Ofschoon betere tijden op komst schijnen en in de laatste maanden van het verslagjaar meer ingeschrevenen bij de Commissie T. en C. zich van de

lijst af lieten voeren wegens het verkrijgen van een gesalarieerde betrekking, is de Commissie overtuigd, dat ook in 1937 het maatschappelijk werk, dat door haar wordt verricht, in vollen omvang noodig zal blijven. Moge zij daarbij dezelfde steun en medewerking van vele zijden ondervinden, die haar in het verslagjaar 1936 zoo ruimschoots ten deel vielt!

Het Bureau der Commissie T. en C.

54 : 92 P

AMÉ PICTET. †

Op 11 Maart 1937 overleed te Genève Prof. Amé Pictet in zijn 80ste levensjaar (geboren 12 Juli 1857 aldaar). Hij behoorde tot eene aanzienlijke Geneefse familie, waarvan verschillende leden zich naam in de natuurwetenschappen hebben verworven, zooals de physicus Marc Auguste en de zoölog François Jules.

Amé Pictet studeerde aanvankelijk te Genève onder leiding van Marnagnac, later te Dresden bij Schmidt, te Bonn bij Kekulé en te Parijs bij Wurtz; na voltooiing van zijne studies kreeg hij eene assistentsplaats bij Graebe, wiens opvolger aan de universiteit te Genève hij in 1906 werd, na eerst gedoceerd te hebben aan het Collège supérieur zijner geboortestad. In 1927 werd hij emeritus, maar zette zijn laboratoriumwerk voort tot weinige jaren voor zijn overlijden.

Zeer talrijk en belangrijk zijn zijne wetenschappelijke onderzoekingen geweest. Hoewel zijne studie bij Marnagnac en bij Schmidt hem aanvankelijk in de richting der anorganische chemie voerden, had hij weldra zijn hart verpaid aan de organische chemie, die hij steeds trouw is gebleven.

Tot zijn meest bekende werk behoort de synthese van verschillende alkaloiden, met name die van nicotine. Pinner had daarvoor eene structuurformule opgesteld en Pictet stelde zich ten doel, deze door synthese te bevestigen. Dit was toen ter tijd eene zeer moeilijke opgave; het heeft hem niet minder dan 8 jaar van ingespannen arbeid gekost, haar te verwezenlijken. De synthese gaf natuurlijk de optisch inactieve stof, die hij door gefractioneerde kristallisatie van haar tartraat in de optisch actieve componenten kon scheiden. De rechtsdraaiende modificatie, die hij tegelijkertijd in handen kreeg, bleek geheel andere physiologische eigenschappen te hebben dan de natuurlijke links draaiende, een verschijnsel, dat ook bij andere optische antipoden is waargenomen. Bij het afzonderen van nicotine uit groote hoeveelheden tabak verkreeg hij naast het hoofdproduct nog verscheidene andere alkaloiden, die met nicotine eene zekere verwantschap hebben, maar nog weinig verder zijn bestudeerd. Behalve nicotine voerde hij o.a. nog de synthese uit van papaverine en laudanosine uit de papaver, en van berberine uit de zuurbes. Deze onderzoekingen waren voor hem aanleiding, om zich te verdiepen in de vormingswijze der alkaloiden in de planten, waaromtrent hij belangrijke hypothesen heeft geuit.

In zijne latere jaren wendde hij zich tot een geheel ander gebied der organische chemie, nl. tot de studie der koolhydraten. Het meest bekende en belangrijke resultaat daarvan was de vorming van het laevoglucosaan, door droge distillatie onder sterk verminderde drukking van cellulose, zetmeel en verwante stoffen. Deze methode heeft hij ook toegepast op vetten, eiwitstoffen en caoutchouc, in al welke gevallen goed gedefinieerde producten werden verkregen, terwijl droge distillatie onder gewone drukking slechts onbruikbare teermassa's oplevert. Bij de droge distillatie van steenkolen in vacuo verkreeg hij eene vloeistof, die geleek op Canadese en Californische petroleum, waarin hij een bewijs zag, dat deze olie van vegetatieven oorsprong is.

Persoonlijk ben ik gedurende menig jaar met hem samengekomen in de internationale Commissie voor de hervorming der nomenclatuur van organische verbindingen. Hij was bijzonder bevoegd om daarin zitting te nemen, daar hij reeds in 1892 secretaris was geweest van de commissie, die de alom bekende Geneefschie nomenclatuur heeft opgesteld. Onze samenwerking is steeds van den aangenaamsten aard geweest; wij waren door oprechte vriendschap aan elkander verbonden. Het laatst zag ik hem in Luik bij de samenkomst der Union internationale aldaar in 1930. Hij was toen al niet meer de opgewekte krachtige figuur van zijn jongere jaren. Al lang leed hij aan een hartkwaal; ik herinner mij met hoeveel moeite, al eenige jaren te voren, hij de hooge trappen van het Parijsche stadhuis beklom. Maar als hij zich rustig hield derde die kwaal hem schijnbaar weinig.

Vele onderscheidingen zijn hem te beurt gevallen. Hij was o.a. corresponderend lid der Académie des Sciences te Parijs. Van de Hollandsche Maatschappij

der Wetenschappen was hij buitenlandsch lid. In 1928 heeft hij, bij de viering van het zilveren feest der Nederlandsche Chemische Vereeniging de Soci t  chimique suisse vertegenwoordigd. Hij werd toen benoemd tot eeredid onzer Vereeniging.

Zijne laatste levensjaren werden versomberd door de verergering van zijne kwaal, door den dood van zijne geliefde vrouw en doordat hij de dupe was geworden van zijn assistent, die in zijn laboratorium de synthese van rietsuiker meende verwezenlijkt te hebben, hetgeen onjuist bleek te zijn. Hij heeft zich dit zeer aangetrokken, daar hij zich daarvoor verantwoordelijk achtte. Wel zijn op hem de woorden van toepassing, die Solon tot Croeses richtte: Niemand kan gelukkig worden genoemd voor zijn dood.

A. F. HOLLEMAN.

Bloemendaal, Juni 1937.

533.275

EENIGE ERVARINGEN MET DEN BEHA-VOCHTMETER,¹⁾

door

F. MENDLIK.

De in het opschrift bedoelde meter dient in hoofdzaak voor het bepalen van het vochtgehalte van granen, doch is ook geschikt voor vochtbepaling in verscheidene andere producten. Daar dit instrument in Nederland nog zoo goed als onbekend is en de Heineken's Brouwerij er sedert twee jaar een bezit, meen ik, dat het zijn nut kan hebben, iets omtrent onze ervaringen hiermee mede te deelen.

De meter berust op het principe van het meten van de di lectriciteits-constante. Water nu heeft een zeer veel hogere di lectriciteits-constante (ca. 80), dan de meeste andere stoffen, in het bijzonder organische stoffen van het koolhydraattype (ca. 4—8), zoodat de totale di lectriciteits-constante van b.v. plantaardig materiaal voor een zeer groot deel door het vochtgehalte bepaald wordt.

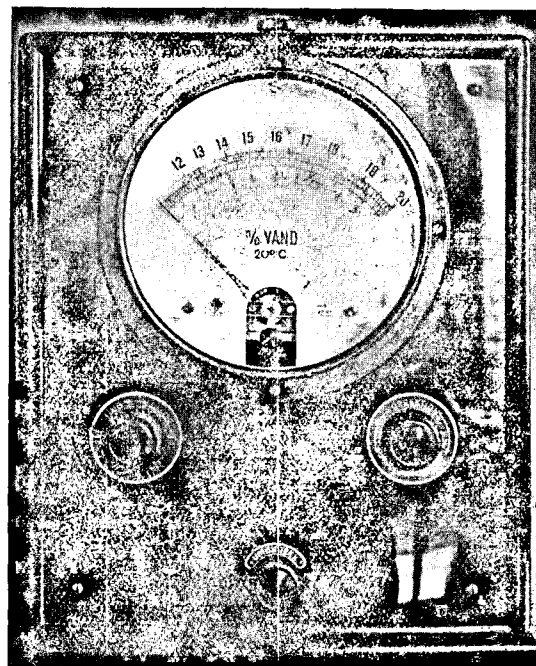
Praktisch berust de vochtbepaling met den Beha-meter dus op het meten van de capaciteit van een condensator, die tusschen de beide platen een afgewogen hoeveelheid materiaal bevat, waarvan het vochtgehalte gezocht wordt. Daar eenerzijds de di lectriciteits-constante niet uitsluitend van het vochtgehalte afhangt, maar ook — zij het voor een klein deel — van den aard der andere componenten van het onderzochte materiaal, anderzijds de ruimteverdeling van het materiaal in den condensator bij verschillende stoffen verschillend is (grootte of kleine korrels, meel, enz.) en die ruimteverdeling de meting be nvloedt, kan met eenzelfde instrument niet van allerlei materialen het vochtgehalte bepaald worden, tenzij men het voor die verschillende materialen ijkt.

Op het eerste gezicht moge dit een nadeel lijken, in werkelijkheid doet het er niet zoo heel veel toe. Zooals op de foto te zien is, zijn er op het instrument twee schalen aangebracht: een empirische (in rood uitgevoerd) en een vochtgehalteschaal (in zwart)

¹⁾ Fabrikanten: Bech & Hartmann te Kopenhagen. Vertegenwoordiging voor Nederland: N.V. Landbouwbureau M. Wiersum, te Groningen.

voor dat materiaal, waarvoor het desbetreffende instrument in hoofdzaak bedoeld is (zoo bij ons b.v. voor brouwergerst). Daar nu de meesten, die een dergelijk toestel aanschaffen, dit noodig hebben voor vochtbepaling in   n bepaald materiaal (b.v. een bepaalde graan- of meelsoort), ontvangen zij   n instrument, waarvan de zwarte schaal geijkt is voor dat materiaal en die het vochtgehalte onmiddellijk in percenten aangeeft. Voor ander materiaal is het apparaat dan ook bruikbaar met behulp van de empirische schaal en een ijktabel, welke de fabriek hiervoor kan leveren.

De meting zelf is al heel eenvoudig en kan in uiterst korten tijd uitgevoerd worden: een bepaalde hoeveelheid (b.v. 100 g) wordt afgewogen en in het toestel gestort; hierna leest men het vochtgehalte direct af en door aan den ondersten knop te trekken, wordt het instrument weer geleegd en is gereed voor de volgende meting. De voor een meting benodigde tijd is dus nauwelijks langer, dan voor het afwegen van 100 g noodig is. Een halve minuut is in den regel voldoende en dit is een der voornaamste voordeelen van het apparaat. Dit, en het feit, dat er niets van het te onderzoeken materiaal verloren gaat.

Gaat men nu de „juistheid” van de gevonden waarden na, dan moet men deze vergelijken met de volgens een andere methode gewonnenen en wel met die van de droogstoof-methode, zijnde de meest gebruikelijke. Hierbij wordt men er zich dan weer eens een keer te meer van bewust, hoe weinig houvast de droogstoofmethode geeft! Om eens bij de gerst te blijven: men maalt de gerst (fijnheid onbepaald), weegt enkele grammen van het maaisel af en droogt deze in de stoof bij 105  gedurende drie uur. Zoowel temperatuur als tijd zijn hier volkomen arbitrair gekozen. Men heeft gevonden, dat bij deze temperatuur en dezen tijd de gewichtsafneming per tijdseenheid „gering” geworden is en neemt aan, dat alle vocht verdreven en niets anders vervluchtigd is. Een absolute vochtbepaling kennen wij nu eenmaal niet; zij wordt misschien het dichtst benaderd door ver-

warmen op een veel lagere temperatuur dan 100° in vacuo, maar wegens haar omslachtigheid past vrijwel niemand deze vacuummethode voor serieonderzoeken toe (het is de methode, waarnaar de BeHa-meter geijkt wordt).

Wij hebben van vele gerstmonsters het vochtgehalte bepaald, zoowel met den BeHa-meter, als met de gewone droogstoof; in de meeste gevallen was de overeenstemming bevredigend (verschil kleiner dan 0.3 %), maar in sommige gevallen waren er vrij groote verschillen (soms meer dan 1 %) en wel in verschillende zin. Bij zeer vochtige gersten (17—18 % H₂O) gaf de BeHa-meter vrijwel steeds een hooger vochtgehalte aan dan de droogstoof en dit verschil bleek te berusten op vochtverlies tijdens en na het malen van de gerst voor de droogstoof (voor den BeHa-meter wordt de gerst *niet* gemalen), vooral, wanneer de laboratoriumlucht een lage relatieve vochtigheidsgraad bezat. Hier is de fout dus bij de droogstoof-methode te zoeken en niet bij den electrischen vochtmeter. Anderzijds kwam het ook wel voor, dat de droogstoof hogere waarden opleverde: dit bleek voornamelijk het geval te zijn bij monsters gerst, die kort geleden geoogst waren. Het is bekend, dat de gerst daarna (bij liggen) nog veranderingen ondergaat (de kiemkracht neemt b.v. aanmerkelijk toe) en men kan zich voorstellen, dat — daar het condensatieproces in den gerstkorrel nog niet afgevoerd is — bij de hooge temperatuur van de droogstoof versnelde condensatie met daarmee gepaard gaande waterafsplitsing plaats heeft, waardoor een hooger vochtgehalte gevonden wordt, dan met den electrischen vochtmeter. Dit zijn intusschen problemen, die nog nader dienen onderzocht te worden.

In het algemeen ben ik persoonlijk van meening, dat de waarden, die men met den vochtmeter vindt, minstens even betrouwbaar zijn, als de met de droogstoof gevondene. Dat ook anderen deze meening toegedaan zijn, moge blijken uit het feit, dat in Denemarken en Zweden de BeHa-meters zeer veel voor vochtbepaling in graan gebruikt worden, zoo in Zweden o.a. in het bekende proefstation Svalöf, terwijl het Staatsinstituut voor Zaadcontrole en het Technisch Instituut te Kopenhagen dezen meter zelfs aanwezen als het eenige toestel, dat voldoet aan de eischen, welke aan een goeden vochtmeter gesteld moeten worden. Zoo is ook inderdaad de overeenstemming tusschen een aantal parallelbepalingen van eenzelfde gerst bij den vochtmeter belangrijk beter dan bij de droogstoofmethode.

De praktische voordeelen springen onmiddellijk in het oog: het toestel kan door geheel ongeschoolde krachten bediend worden, het vochtgehalte van een ontvangen monster is vrijwel dadelijk bekend, zoodat hierdoor vaak een verdere analyse vermeden kan worden (als b.v. de gerst wegens te hoog vochtgehalte onmiddellijk afgekeurd wordt), terwijl ook de werkelijke arbeidstijd zeer veel korter is dan bij de droogstoofmethode (malen en tweemaal nauwkeurig wegen op de analytische balans vervallen). Hiertegenover staat slechts, dat de droogstoof nu eenmaal gebruikelijk en overal aanwezig is en — zij het dan ook niet geheel terecht — het algemeene vertrouwen geniet.

Het zou ongetwijfeld interessant zijn, als deze meter hier te lande meer in gebruik zou komen en ook anderen hun ervaringen ermee bekend zouden maken, daar alleen dan een juist oordeel over de

mérites van dezen vochtmeter gevormd zou kunnen worden.

Laboratorium der Heineken's Bierbrouwerij Mij. N.V. Rotterdam, Mei 1937.

PERSONALIA. ENZ. *)

Prof. Ir. W. Th. Clou[†]. In het Diaconessenhuis te Amsterdam is op 18 Juni j.l. overleden Ir. W. Th. Clous, hoogleraar aan de Koninklijke Militaire Academie te Breda. Prof. Clous was geboren 26 Januari 1881 in Den Helder. Na het eindexamen H.B.S. in 1898 te Amsterdam met goed gevolg te hebben afgelegd, studeerde hij voor technoloog aan de Polytechnische School te Delft. In zijn studiejaren was hij in 1903 volontair aan het Rijkslandbouwproefstation te Maastricht. Na in 1905 het diploma van technoloog te hebben behaald, werd hij benoemd tot assistent. Kort daarna, in 1906, volgde zijn benoeming tot leeraar in de schei-, natuur- en werktuigkunde aan het Instituut „Prins” te Haarlem. Tijdens zijn leeraarschap aldaar doceerde hij gedurende den cursus 1908—1909 ook wis- en natuurkunde aan de Burgeravondschoon en scheikunde aan de Middelbare Meisjesschool „Het Kopje” te Bloemendaal.

Bij K. B. van 5 September 1910 volgde zijn benoeming, met ingang van 16 September d.a.v., tot leeraar aan de Cadetten-school te Alkmaar, vanwaar bij de opheffing dier school in 1924 zijn overplaatsing volgde naar de Koninklijke Militaire Academie te Breda. Gedurende zijn Alkmaarsche periode was hij o.a. in 1914 gedetacheerd aan de Hembrug. In den cursus 1917/1918 gaf hij ook les in scheikunde en warenkennis aan de Handels-school te Alkmaar.

Tijdens zijn leeraarschap aan de K.M.A. viel hem bij het honderdjarig bestaan dier instelling de onderscheiding te beurt, dat hem bij K. B. van 13 October 1928 de persoonlijke titel van hoogleraar werd toegekend. Zijn benoeming tot officier in de Orde van Oranje-Nassau volgde op 31 Augustus 1936.

Met ingang van den 15den Juni 1937 werd hem, in verband met zijn ongunstigen gezondheidstoestand, eervol ontslag verleend. Helaas maakte de dood drie dagen later een einde aan zijn welbesteed leven.

Prof. Clous, die een zeer bekwaam docent was, schreef verscheidene boeken, die bij het onderwijs aan de K.M.A. gebruikt worden.

* * *

P. Dekker. Op 1 Juli 1937 was de heer Dekker gedurende 25 jaar werkzaam bij den Rijksrubberdienst te Delft, welke heugelijke gebeurtenis op 2 Juli in een bijeenkomst van het personeel feestelijk werd herdacht.

De heer Dekker werd geboren op 9 Mei 1884 te Amsterdam. Hij begon zijn chemische werkzaamheden op het Organisch-Chemisch Laboratorium der Universiteit van Amsterdam, waar hij te werk was gesteld onder leiding van den amanuensis J. Karstemeijer. Hij werd aldaar gaandeweg opgeleid tot analyst. Op 1 Jan. 1907 werd hij benoemd tot analyst bij het Rijkslandbouwproefstation te Goes onder leiding van den toenmaligen directeur, Dr. Ir. J. C. de Ruyter de Wildt. Hier was hij werkzaam tot 1912.

Op 1 Juli 1912 werd hij aangesteld tot analyst bij den Rijksrubberdienst te Delft. Hier ontplooiden zich al spoedig zijn groote gaven op technisch-analytisch gebied. Op 11 Mei 1917 werd de heer Dekker benoemd tot technisch assistent en met ingang van 1 Juni 1919 tot scheikundige 2de klasse bij dezen dienst. Op 1 Januari 1931 volgde tenslotte zijn benoeming tot technoloog bij den Rijksrubberdienst. Als zoodanig heeft hij de directe leiding van de chemische analyse der inkomende monsters, chemische onderzoekingen op aanvraag, e. d. Daarnaast verrichtte hij steeds researchwerk betreffende rubberonderzoek, meer in het bijzonder op analytisch gebied.

Van zijn hand verschenen in den loop der jaren talrijke publicaties. Deze reeks werd onderbroken, door een ernstige ziekte, waarvan de heer Dekker gelukkig volkomen herstelde. De laatste jaren hield hij zich mede bezig met de voorbereiding van een nieuw regulatief voor de analyse van ruwe en ge vulcaniseerde rubber, alsmede talrijke hulp- en grondstoffen. Gezien de groote uitbreiding van dezen tak van wetenschap, was hiervoor veel researchwerk op analytisch gebied vereischt ter controleering van bestaande analytische methoden en het vinden van nieuwe. De verkregen resultaten zullen worden neergelegd in een nieuw chemisch regulatief, dat, naar mag worden verwacht, nog in den

*) Berichten voor deze rubriek zijn steeds welkom.

loop van dit jaar zal worden uitgegeven. De verkregen ervaring wordt tevens neergelegd in een reeks van analytische artikelen, waarvan er twee zijn verschenen en andere zullen volgen.

De heer Dekker heeft zich voorts verdienstelijk gemaakt door de opleiding, ten behoeve van de werkzaamheden bij den Dienst, van tal van personen, die als jongen aldaar kwamen en die onder zijn geroutineerde jarenlange leiding het analytisch examen van de Nederlandsch Chemische Vereeniging met succes volbrachten en thans zonder uitzondering goede posities in de maatschappij innemen.

Hem zij toegewenscht, dat hij nog vele jaren in het belang van den Rijksrubberdienst moge werkzaam blijven.

Hieronder volgen de publicaties van den heer Dekker in chronologische volgorde.

1916. In de Mededeelingen van den Rijksvoorlichtingsdienst ten behoeve van den rubberhandel en de rubbernijverheid te Delft (2e Serie, 1916):

De bepaling en de betekenis van het zoogenaamde „onoplosbare deel” van ruwe rubber.

Een vlugge en eenvoudige bepalingsmethode van het harsgehalte in rubber.

De bepaling van hars en verontreiniging in balata en guttapercha.

Bepaling van het gehalte der onverzeepbare harsbestanddeelen van verschillende rubbersoorten.

Onderzoek, verricht met geconserveerde latex.

Met J. G. Fol: Overzicht der voornaamste methoden door den Rijksrubberdienst toegepast bij chemisch onderzoek.

1921. In de Mededeelingen van den Rijksvoorlichtingsdienst ten behoeve van den rubberhandel en de rubbernijverheid te Delft (3e Serie, 1921):

De bepaling van sulfiden in ge vulcaniseerde rubber.

De bepaling van zwavel in ge vulcaniseerde rubber. Ook India Rubber J. 59, 414 (1920); in Duitse vertaling eveneens in Gummi-Ztg. 34, 1020 en 1044 (1920).

De bepaling van factis in rubbermengsels. Ook India Rubber J. 59, 505 (1920); in Duitse vertaling eveneens in Gummi-Ztg. 35, 52 (1920).

Met A. van Rossem: Het chemisch onderzoek van goudzwavel. Ook India Rubber J. 60, 905 (1920).

1923. Met A. van Rossem: De technische waarde van droge destillatieproducten van aardrubber. Chem. Weekblad 20, 78.

Met A. van Rossem: Over de bepaling van het vochtgehalte in rubber en guttapercha. Handelingen XIXde Nederl. Natuur- en Geneesk. Congres, p. 98.

Vorming van een uitdampresidu in xylol. Chem. Weekblad 20, 575.

1925. Fatty acids in the acetone extract of Hevea Rubber. India Rubber J. 70, 815.

1926. Zwavelbepalingen in ge vulcaniseerde rubber. Chem. Weekblad 23, 369.

Met A. van Rossem: Research on raw rubber at the Netherland Government Rubber Institute. Ind. Eng. Chem. 19, 1152.

1927. Met A. van Rossem: Chemische onderzoekingen betreffende de oxydatie van rubber. Handelingen XXIe Nederl. Natuur- en Geneesk. Congres, p. 124.

1929. Met A. van Rossem: Die Oxydation vulkanisierten Kautschuks. Kautschuk 5, 13. Rubber Age 25, 85 and 143; Rubber Chem. Technology 2, 341.

1931. Met A. van Rossem: Die Prüfung der Verzinnung gummiisolierter Leitungen. Kautschuk 7, 42.

Met A. van Rossem en Raden Soepardi Prawirodipoero: Die Vulkanisation mit Benzoylperoxyd. Kautschuk 7, 202 en 219.

1937. Die Bestimmung der wasserlöslichen Anteile in Kautschuk. Kautschuk 13, 34.

Die qualitative Bestimmung der Serumanteile in Roh- und vulkanisiertem Kautschuk. Kautschuk 13, Juli-aflerung.

* * *

Aan de Universiteit te Leiden zijn bevorderd tot apotheker de dames C. D. Geluk, M. Kentie, G. van Rij en I. Soetekouw en de heeren F. Abels, A. L. Beker, Ph. v. d. Breggen, G. Jongebreur, H. A. Nanning, J. A. Schravessande.

* * *

Aan de Universiteit van Amsterdam zijn geslaagd voor het doctoraal-examen wis- en natuurkunde, hoofdvak chemie, de heeren F. W. Broekman en R. Schmidt.

* * *

Aan de Universiteit te Groningen is geslaagd voor het doctoraal-examen wis- en natuurkunde, hoofdvak pharmacie, de heer Th. A. Brouwer.

* * *

Aan de Universiteit te Utrecht is geslaagd voor het doctoraal-examen wis- en natuurkunde, hoofdvak pharmacie, de heer A. J. Kraan.

* * *

Aan de Technische Hoogeschool te Delft zijn geslaagd voor het ingenieursexamen voor scheikundig ingenieur: mejuffrouw H. E. Perelaer en de heeren P. H. van Altena, F. Althuisius, F. K. T. Beukema toe Water, A. C. Cranendonk, J. C. W. Dijkman, J. H. Gonggrijp, T. Hekker, P. M. Heringa, G. M. Keij, M. Krijgsman, A. J. de Leeuw, E. A. J. Mol. M. H. R. J. Plusje, H. C. F. Schram (met lof). Voor het candidaatsexamen voor scheikundig ingenieur zijn geslaagd mejuffrouw A. G. J. Boezaardt en de heeren L. L. van Breukelen, G. H. W. Douwes Dekker, R. van den Ende, J. F. Greup, A. I. M. Keulemans, A. W. F. Middelberg (met lof), A. Niks, K. Over, J. M. Pfauth, H. J. Phaff, A. E. A. van Rhijn (met lof), L. van Teijn, A. S. Vos en W. van der Zalm.

* * *

T. I. A.: *Tentoonstelling van historische instrumenten en apparaten op het gebied van natuurkunde en techniek.* Wij vestigen nog eens de aandacht op deze tentoonstelling, welke gehouden wordt te Amsterdam Keizersgracht 616. De praktische en zakelijke leiders zijn de heeren N. Groenendijk Jr. en N. C. A. J. Groenendijk. Het comité der tentoonstelling bestaat uit de heeren E. Boekman (wethouder van onderwijs), Prof. Dr. P. Zeeman, Dr. T. L. de Bruin (waarnemend directeur van het Laboratorium „Physica”), Prof. Dr. J. Clay, E. J. van Det (oud-directeur van het gemeentelijk bureau voor beroepskeuze), Dr. G. C. Gerrits (directeur der 3de H.B.S. 5-j. c.), Prof. Dr. A. Pannekoek, Prof. Dr. Th. J. Stomps en T. Westerdijk (directeur van den instrumenthandel v/h. G. B. Salm en P. J. Kipp & Zonen N.V.).

De catalogus (49 blz.) vermeldt 750 nummers. In een voorwoord zet de heer E. J. van Det het doel en de betekenis dezer tentoonstelling uiteen, Dr. G. C. Gerrits voorzag de hoofdstukken mechanica, warmte, magnetisme en electriciteit van een inleiding, Dr. T. L. de Bruin de hoofdstukken geluid en licht, terwijl hij ook de collectie voorwerpen inzake 18e en 19e eeuwshvermaak toelichtte. Prof. Dr. A. Pannekoek schreef een inleiding bij de inzendingen op het gebied der astronomie en der tijdmeters, de heer N. Groenendijk Jr. bij die betrekking hebbende op de aerodynamica. Naar wij vernemen, blijft de tentoonstelling nog geopend tot half Juli. Deze fraaie collectie bevat niet alleen de groote particuliere verzameling der heeren Groenendijk, ook een 18-tal andere personen of instellingen stonden voorwerpen voor deze tentoonstelling af. Men verzuime niet haar te bezichtigen.

* * *

Nederlandsche Maatschappij ter bevordering der pharmacie. Onder leiding van den voorzitter, den heer K. Holm, heeft deze eeniging een driedaagsche vergadering te Haarlem gehouden. Prof. Dr. D. van Os (Groningen) heeft een lezing gehouden over „Galzuren, sterinen, neutrale saponinen, hartvergiften, harmonen en vitaminen en hun chemische verwantschap”.

* * *

International Association of Seed Crushers. De internationale vereeniging van oliefabrikanten hield deze week een congres te Scheveningen in het Palace-Hotel. Belangstellenden worden inlichtingen over het behandelde verstrekt door het daar toen gevestigde secretariaat.

* * *

Vereeniging van gasfabrikanten in Nederland. Deze vereeniging vergaderde op 29 en 30 Juni te Baarn in het Badhotel, onder leiding van Ir. J. Rutten, directeur van het gasbedrijf te 's-Gravenhage.

* * *

Office du tourisme universitaire (O. T. U.). Wij vestigen gaarne de aandacht op deze instelling, waarvan het adres is: 44 rue de Bellechasse. Paris (7e). Zij beoogt professoren en andere docenten aan buitenlandsche universiteiten en de studenten Frankrijk beter te doen kennen, hen in aanraking te brengen met universitaire kringen en op deze wijze de intellectuele banden tusschen Frankrijk en andere landen te versterken.

* * *

Fachausschuss für Verfahrenstechnik des VDI. Op 5 en 6 Juli a.s. worden vergaderingen gehouden van de afdelingen Zähigkeit und Plastizität, Verdampfer, Zerkleinerungsphysik, Destillier- und Rektifizierapparate, Diffusion und Konvektion, Adsorption. Nadere inlichtingen verstrekt de Geschäftsstelle des Vereins deutscher Ingenieure, Ingenieurhaus, H. Göringstrasse 27, Berlin NW 7.

TER BESPREKING ONTVANGEN BOEKEN.

(aanvragen te richten tot de redactie).

- Vom Wasser, XI. Band, 1936. Verlag Chemie G. m. b. H., Berlin 1937, 293 pp., 94 fig., Jahrbuch für Wasserchemie und Wasserreinigungstechnik, RM. 15.—.
- L. Ambard et S. Trautman, *Mécanisme des réactions fermentaires (l'amylase et l'invertine)*; Masson et Cie, Paris, 1937, 102 pp., fr. 35.—.
- Statistical Yearbook 1937 of the Intern. Tin Res. and Developm. Council, den Haag, 1937, 206 pp., 6s.
- E. Berl, K. Andress, E. Escalas, Beiträge zur Kenntnis der Mischsäure; J. F. Lehmanns Verlag, 1937, München, Berlin, 55 pp., RM. 2.10.

VRAAG EN AANBOD.

Correspondentie wordt over deze rubriek niet gevoerd: de Redactie zendt alleen brieven door, waarvoor men porto insluit.

Ter overneming gevraagd:

- Polarimeter, refractometer, nonius.
Microscop.
Balans, max. bel. 500 g, gev. 0.1 g.
World Petroleum Congress, 1933.
De Ingenieur, 1936.
Bakhuys Roozeboom, Heterog. Gleichgew.
Lewis, Thermodynamics.
Commentaar op de Pharmacopee, 4 dln.
E. C. Bingham, Fluidity and plasticity.
Analytische balans, gev. 0.1 mg.
Droogstoof voor gasverwarming, $\pm 40 \times 30 \times 30$ cm.

Ter overneming aangeboden:

- Zeiss-prismakijker, 6 maal vergr.
Handb. of Chem. and Physics, Chem. Rubber Publ. Co., 1933.
Ann. Physik (5) 18 t/m. 28 (1933—1937), in afl.
Ann. 505 t/m. 528 (1933—1937), in afl.
Z. Untersuch. Lebensm. 1925 t/m. 1930 (1 en 2).
Generalregister Z. Nahrungs- u. Genussm. 1909—1925.
H. A. Lorentz, Beginselen der natuurk., 2 dln., 8e druk.
F. Klockmann, Lehrb. d. Mineralogie, 10. Aufl.
M. le Blanc, Lehrb. d. Elektrochemie, 12. Aufl.
Holleman, Leerb. d. anorg. Chemie, 9e druk.
Holleman, Leerb. d. org. Chemie, 10e druk.
v. Hevesy u. Paneth, Lehrb. d. Radioaktivität, 1923.
J. Eggert, Lehrb. d. physik. Chemie, 3. Aufl.
Gattermann, Die Praxis d. org. Chemikers, 23. Aufl.
Hinshelwood, Chem. Change in Gaseous Systems, 2nd ed.
Büchner, Molekuleren en atomen, 4e druk.
Nernst-Schoenflies, Math. Behndl. d. Naturw., 10. Aufl.
Mellor, Modern Inorganic Chemistry, 1920.
Radley—Grant, Fluorescence analysis in ultraviolet light, 1935.
Noël Deerr, Cane sugar, 1921.
E. K. Rideal, Intro. to surface chem., 1930.

Economische Berichten.

Nadere inlichtingen verstrekt het Bureau van de Vereniging van de Nederlandsche Chemische Industrie, Laan Copes van Cattenburch 16, te Den Haag¹⁾.

Australië.

Lithopone. Met ingang van 6 Mei j.l. is voor lithopone, wanneer het ingeklaard wordt volgens het Engelsche preferentiele tarief of afkomstig is uit enkele andere landen, waaronder ook Nederland, de zgn. „primage duty” komen te vervallen. Het lithopone mag niet meer dan 5% verontreinigingen bevatten.

Britsch-Indië.*

Vertegenwoordiging. Een te Karachi gevestigde firma wenscht in relatie te treden met Nederlandsche exporteurs van o. a. pharmaceutische en chemische producten.

¹⁾ De met * gemerkte berichten zijn ontleend aan gegevens, verstrekt door den Economische Voorlichtingsdienst van het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

China.*

Verlenging surtax. Bij kennisgeving der Chineesche douane van 2 Juni 1937 is bekend gemaakt, dat de heffing van 5 procenten op de invoerrechten opnieuw voor den duur van 1 jaar is verlengd töt 1 Juli 1938.

Engeland.

Facturen. Tot nu toe was bij de inkleding in Engeland het overleggen van de originele factuur, eventueel met een vertaling, slechts noodig voor goederen, die belast werden met een waarderecht. Thans is, ingaande 1 Juli '37, dit vereischte, behoudens voor slechts weinige uitzonderingen, ook uitgebreid tot die goederen, waarop een specifiek recht wordt geheven, alsmede tot die welke geheel vrij zijn. Een factuur dient thans te worden overgelegd voor:

1. alle goederen belast met een waarderecht;
2. alle goederen belast met een specifiek recht onder de: a. Import Duties Act; b. Ottawa Agreements Act; c. Irish Free State (Special Duties) Act; d. Key Industry Duties.
3. De volgende goederen belast met een specifiek recht: hooi-olie en extracten etc., koolwaterstofolie (slechts samengestelde producten), zijde en kunstzijde.
4. Alle goederen, welke ingevolge de „Import Duties Act” vrij zijn van invoerrechten, behalve de volgende: steenkool, zwavel „in bulk”, kwik, katoenzaad en raapzaad, calciumcarbide.

Contrôle op verdoovende middelen. Met ingang van 1 Juli j.l. zijn de bepalingen, vervat in deel III van de „Dangerous Drugs Act” van 1920—1932 ook van kracht op alle preparaten van ecgonine of de zouten ervan en alle ecgonine-preparaten, welke minder dan 1/10% ecgonine bevatten, alsmede alle morphine-esters. Voor genoemde artikelen gelden de bepalingen, omschreven in deel III, op dezelfde wijze als voor de verdoovende middelen, vermeld in sub 1 van hoofdstuk 8 van de „Dangerous Drugs Act”.

Fransch-Kameroen.*

Eetbare oliën en vetten. Bij decreet van 18 Juni j.l. zijn de voor Frankrijk geldende voorschriften op samenstelling en aanduiding van eetbare oliën en vetten ook van toepassing verklaard op Fransch-Kameroen.

Italië.

Alcoholen. In het Chemisch Weekblad van 26 Juni 1937, pag. 452, stond abusievelijk vermeld: „alcoholen vrij van invoerrechten”, dit moet zijn: „alcoholen vrij van belasting”.

Lithauen.

Verlenging van invoerlicenties. Ingevolge een besluit van de commissie voor den buitenlandschen handel zijn het Departement van Handel en de Directies van invoerrechten en accijnzen in Kauen, Wirballen en Memel bevoegd de door bovengenoemde commissie verstrekte invoerlicenties éénmaal voor 3 maanden te verlengen. Deze bepaling geldt niet voor invoerlicenties, welke reeds verlengd zijn geweest, voor licenties in het ruilverkeer, voor licenties welke verstrekt zijn in plaats van vervallen invoerlicenties, alsmede voor die invoerlicenties, welke gelijktijdig een vermindering van invoerrechten inhouden.

Uruguay.*

Deviezenoewijzing. In afwijking van de tot dusver gevolgde handelwijze zal voortaan alle invoer, nadat de Invoer- en Deviezencommissie hiervoor een invoervergunning heeft afgegeven, betaald worden tegen den gereguleerde vrijen koers (voorzoover niet tegen officieelen koers; voor betaling van invoer worden evenwel deviezen tegen officieelen koers slechts zeer zelden afgegeven), waarbij evenwel de deviezen, benodigd voor de betaling van den invoer uit landen zonder of met uitgeput deviezencontingent, door de „Banco de la República” gelecht zullen worden verstrekt tegen een koers, die, al naar gelang de soort van goederen, maximaal 10% hooger zal zijn dan het dagelijks door de „Banco de la República” vast te stellen koerstypen voor de betaling van invoer uit landen met deviezencontingent. Deze toeslag is bestemd voor het deviezenfonds. De invoervergunningen zullen hiertoe worden voorzien van een stempel, aangevende of de invoer afkomstig is van landen met of zonder deviezencontingent. Uit het bovenstaande volgt, dat de export van Nederland, waaraan in het tweede kwartaal van 1937 zelfs een onbeperkt deviezencontingent werd toegewezen, naar Uruguay hiermede een voorsprong heeft gekregen op den export van landen zonder of met een onvoldoend deviezencontingent.